

Tako trdi član predsedstva ZSSS **GREGOR MIKLIČ** v izjavi za javnost na 5. strani DE.

V osmih točkah podpira trditev, da ministrica za delo **Jožica Puhar** s svojimi izjavami o odpovedi splošne kolektivne pogodbe za

negospodarstvo ni korektna ne do javnosti ne do sindikatov.

Zraven se sprašuje, ali ministrica ne pozna vsebine kolektivne pogodbe ali pa gre za še kaj hujšega – ZA ZAVESTNO ZAVAJANJE?

Ljubljana, 23. oktobra 1992, št. 43, letnik 51, cena 90 SIT

ZARADI GOLOBA NA STREHI OB VRABCA V ROKI

Svobodni sindikati TEMU PARLAMENTU odrekajo pravico lastniti slovensko premoženje. Toliko načelno, sesuli pa so tudi predlagani zakon kot krivičen, protidelavski. »Svobodni sindikati bodo nedvomno storili vse...«, o čemer pišemo na 4. strani.

ZA OTROKA VSE NAJBOLJŠE

Če in koliko to drži, lahko preverite na 12. strani

DE, sreda, 14⁰⁰

SKLEP O STAVKI ENERGETIKOV ŠE VELJA, le preložena je bila za mesec dni. Če zahtevam sindikatov energetike vlada ne bo popustila do **29. 10. 1992**, se bo takrat stavka pač začela.

Iztekajo se torej zadnji dnevi pogajanj in vlada doslej kajpak ni storila še ničesar. Uporablja staro znano metodo in pogajalske partnerje drži v negotovosti do zadnjega.

To lahko sodimo tudi po mnenju predsedstva ROS energetike, ki je ocenilo, da »stvari v tem mesecu niso tekle, tako kot bi morale«. Praktično to pomeni, da se z vlado niso dobivali takrat, ko so bili zmenjeni, in da je le-ta svojo »dobro voljo« medtem pokazala s pljunkom na kolektivno dogovarjanje.

Zato je »v našem sindikatu nezaupanje do vlade in ministrstva popolno. Kar počne vlada, je suspenz sindikata.«

Z ministrom za energetiko naj bi se vendarle srečali v petek. Resno dvomimo, da bo še čas za premostitev tolikšnega nezaupanja!

OSVAJANJE AMERIKE

Pred petsto leti je »majhna« Evropa odkrila Ameriko in jo osvojila. Velika Amerika pa je letos odkrila majhno Slovenijo, toda ta je medtem že na pohodu, da osvoji – Ameriko. Stran 10.

SRAMOTA ZA SLOVENIJO

Kaj dela vodstvo SGP Grosuplje z delavci v samskih domovih, lahko preberete v Ravbarkomandi na 15. strani

(PRED)VOLILNI KOTIČEK

Svobodne sindikate v predvolilni dirki od te številke pa vse do končne zmage lahko spremljate v Sindikalnem zaupniku

Piše: Ciril Brajer

Edina ovira so pravzaprav delavci

Ni dvoma, Sava še vedno teče proti Beogradu. Tega še Jelincič ali Janša ne bi mogla spremeniti. Je pa tam nekje na hrvaški meji gosta rešetka, skozi katero res lahko odteka voda, tolarčki pa ne več. Tako bi torej večni izgovor o izkoriščevalskem jugu lahko obesili povodnemu možu na rep.

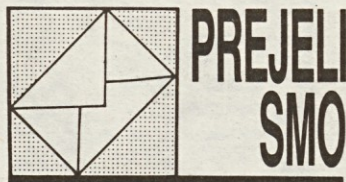
Res je bilo včasih lepo in mirno živeti v prepričanju, da je balkanska, roparska Juga kriva za vse naše tegobe. Krmili smo nenasitno ljudsko armado, slovensko kri je pila beograjska administracija, draga pa neučinkovita diplomacija, za povrh še pretežno v srbskih rokah, je slovenskemu gospodarstvu jemala dih...

Potem smo postavili mejo, zgradili carinarnice, celo strunni teritorialci neomajno stoje na braniku domovine tam vrh Gorjancev. Še malo, pa bomo v Švici! Kaj v Švici, te utrujene konje bomo vsak čas pustili za seboj.

Poslanci so poskrbeli zase, zdaj le še cestni tolar sprejmemo in zgradimo križ avtocest po ljubi nam deželi. No, embargo na orožje bo menda tudi slej kot prej odnesel vrag in potem se bomo oborožili sodobno, najodobnejše, kot se za mlado suvereno državo spodobi. Ciganske jugocarinarke so že zamenjali naši fantje, mlahavo beograjsko administracijo uspešno nadomeščamo s svojo, ki je kajpak hitra, učinkovita in prav nič birokratska. Avtomobili za ministre so na evropski ravni, tako da nas ni sram pred belim svetom. Ciganske jugodiplomate zamenjujejo pravi, naši domači, ki bodo slovensko državo promovirali v svetu, kot se spodobi...

Le mimogrede, ali se je že kdo vprašal, ali Nemčijo v Sloveniji bolj promovira njihov diplomat, ki ima svoji visokosti primerno rezidenco, limuzino in stroške za reprezentanco, ali pa te, vse bolj ljube nam države morda le ne poznamo bolj po kakovosti izdelkov njene industrije?!

Ah, saj res, ta industrija, proizvodnja, delavci, sindikati, kolektivne pogodbe in druga, mladi demokratični nepotrebna navlaka. Kdo bi se ukvarjal s temi umazaniji podrobnostmi, ko nam gre vendar za velike, svetu tako pomembne stvari. Ta delavska golazen je tu zgolj za zmedo in še preplačana je. Sodruga nehvaležna, čeprav država pobere 120 odstotkov, ji vendarle pusti tistih 100. Preveč, preveč. Škoda, ker imamo levo vlado, ki dopušča takšno razmetavanje. Kaj bi le bilo, če bi nam vladala desnica.

Zakaj bi bilo treba ministra Janšo strogo nadzirati

(Minister Janez pa nič)

Te dni sem poslušal možake, ki so ob šanku strastno politizirali. O tem in onem, seveda je beseda nanesla tudi na slavno slovensko vojsko, ki ne sme dopustiti, da bi nam Hrvati diktilirali glede mej, za sv. Jero se je treba boriti, so se pridušali. Na hitro sem izpil in šel.

Torej so Janševa semena padla na plodna tla, sem pomislil kasneje. Nekoliko posplošeno, a vendar, stališča Janše in Jelinciča so si vse bližje, ob tem da sta oba do nezavesti zaljubljena v orožje seveda. Desetnik Janša ne samo da ljubi orožje in uniforme in tega ne skriva, zanj ni večjega užitka, kot je, da se razkazuje preko TV s svojimi elitnimi enotami. Koliko za deva stanejo, pa molči. Denarja nima nikoli dovolj in govornice o slovenski mornarici, ki se jim mnogi zdaj smejejo, bodo lahko postale resničnost. Na podmorju v Blejskem jezeru pa bo treba še malo počakati. Zmago tuli, naredite mi to deželo slovensko, Janez pa bo zato kmalu vse storil. Sploh pa, če kdo samo prelista njegov ego trip in slavošpev sebi in redkim sobojevnikom, Premike, kaj kmalu opazi, da gre za absolutno nezmotljivega človeka, ki vse ve, ki je prvi v vsem, ki se v odločilnih trenutkih vedno pravilno odloči. Prav ta absolutnost pa je simptom začetka vseh samoderžev, ki jih je treba strogo nadzorovati. Njegova samozavest in arogantnost, ki jo je izpričal v polemikah z Borisom A. Novakom in Cirilom Zlobcem, priča, da ne gre le za vase zagledanega militantnega vojaka. On je popolnoma prepričan, da so bili on in še peščica njegovih odločilni za čase osamosvajanja. Prav nikjer ne omenja volje ljudi, zgodovinskih okoliščin, ki so objektivno omogočile njegovo takrat koristno delovanje. Če ga pa človek sedaj poslušša, se prav hitro spomni, da je to besednjak jugo generalov. Skratka, desetnik Janša se ima za najbolj popolnega, takoj za kraljem Matjažem, ki pa na srečo spi pod Peco. On in gospod Bavčar sta pohrustala velike denarje, prav spretno največji del pogače, za policijske puče, za radarje, za gore orožja, pa še in še. Prijem je star in preprost, ogroženost in vseh straneh, a teh fint smo se že naposlušali, načrtov nagedali. Tako se zdaj govori, da se v slovenski vojski služi najmanj časa v Evropi, samo dragi moji, to je

spet ena od pasti, to je rok za zdaj, kmalu pa se bo Janez oglašil, da je slovenskih fantov malo in vojaški rok se bo podaljšal, kmalu bomo rabili v Piranskem zalivu nove patrolne čolne, na severni meji pa oklopnike. Tako gre pač to in človek tega niti ne skriva. In kakor je Janez Janša v zgodovinskih prelomnih časih odigral pozitivno, koristno vlogo, tako kaže tendenco, da bo s svojo vlogo ne le militariziral našo deželo in opustošil proračun, marveč da bo kot nezmotljiv grabil še več političnega vpliva in moči. Zato ga je treba strogo nadzirati!

Franjo Frančič

Dve zahtevi

Ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora Republike Slovenije

V javnosti smo lahko prebrali izjavo ministra Jazbinska o tem, katere čistilne naprave (ČN) naj bi gradili v Sloveniji po t.i. nacionalnem programu. Predvsem bi želeli pojasniti, za kakšen program gre, kdo in kdaj ga je sprejel in kakšen je bil vpliv javnosti v postopku sprejemaja tega programa.

V vsakem primeru pa, čeprav ni sporno, da Slovenija rabi veliko ČN, ni prav, če ne bi pri določanju prednosti za gradnjo upoštevali veljavnih dokumentov. To je tudi odlok o lokacijskem načrtu SO Sevnica in Laško iz leta 1987 za HE Vrhnovo. V tem odloku so ČN naštet, in sicer Litija, Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Radeče, Laško, Celje, Velenje, Šoštanj, Ljubljana in Vrhnika. Prav tako so našteteta podjetja, ki morajo urediti predčiščenja oz. poskrbeti za svoje ČN. Ta so: Industrija usnja Vrhnika, Usnjarna Smartno pri Litiji, Separaciji premoga Zagorje in Trbovlje, TKI Hrastnik, Cinkarna Celje, Prašičja farma Ihan in celoten industrijski bazen Velenje-Šoštanj. Zakaj prednost tem? To je namreč način, da se zagotovi pogoj za polnjenje bazena HE Vr-

Stavkovnemu odboru in delavcem Gasilske brigade Ljubljana

Sindikati poklicnih gasilcev Slovenije pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije vam sporoča svojo podporo pri uveljavljanju zahtev. Že predolgo se odlašava ureditev problemov statusa poklicnih gasilskih enot, problem opremljenosti, materialnih pogojev in vrednotenja dela, zato je med poklicnimi gasilci upravičeno nezadovoljstvo. Zahtevamo le pošten odnos ustanoviteljev do našega dela in enotno ureditev problemov na ravni države ter pričakujemo čimprej sprejem kolektivne pogodbe za delavce v poklicnih gasilskih enotah.

V prepričanju, da lahko rezultate dosežemo le z enotnim in skupnim delom, vas pozdravljamo in vam želimo kar največ uspeha

Ernest Silec,
predsednik sindikata poklicnih gasilcev Slovenije
Miloš Mikolič, sekretar SPGS

hovo - zmanjšanje onesaženja Save za en kakovostni razred. O tem, da je treba ta pogoj spoštovati, smo pisali posebej in bomo tudi vztrajali, da se spoštuje.

Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije

Slovensko ekološko gibanje kot nova stranka oz. gibanje se v skladu z načelom, da so tudi majhni koraki pomembni, obrača na naslov s pobudo, da pride čimprej do moratorija na izvoz slovenske kulturne dediščine. O izvozu, ki ne poteka niti po sedanjih zakonih, je čedalje več poročil. Moratorij naj velja toliko časa, dokler ne bodo spremenjeni predpisi, ki bodo jasno določali kdo in pod kakšnimi pogoji lahko predmete kulturne dediščine izvažajo.

Vsak izvoznik naj pridobi soglasje za vsak predmet, ki ga namerava izvoziti. Predmet mora biti natančno opisan, opisan način pridobitve, fotografiran. Za vsak predmet naj da dovoljenje za izvoz Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, krajeno pristojen, ob soglasju Ministrstva za kulturo. Izvoz pa naj bo mogoč, če ni kupca v državi. To pa seveda pomeni, da mora tisti, ki želi izvoziti, objaviti javno ponudbo. Pri javni ponudbi imajo prednost zainteresirani Zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine, mu-

zeji in druge kulturne institucije, zatem pa druge pravne in fizične osebe. Ponudba se objavi na način kot je veljal za prodajo kmetijskih in gozdnih zemljišč. Šele po neuspeli javni ponudbi je možen izvoz, ob že zapisanem dovoljenju in soglasju. Razume se, da predmetov, kupljenih na osnovi javne ponudbe, ni mogoče izvoziti niti z dovoljenjem.

Ekološki pozdrav!

Izvršni odbor Slovenskega ekološkega gibanja
Karel Lipič

Poslanski škodljivci

Za pisanje sem se odločil zaradi stanja, kakršno je sedaj v slovenskem gospodarstvu in politiki.

Sem delavec, ki že skoraj 30 let delam v gospodarskih podjetjih. Če smo prejšnji sistem kritizirali in bili nezadovoljni, ne vem, kakšen izraz bi človek uporabil za sedanje stanje. Anarhija ali kaos. Podjetja so zasedli mladi direktorji in praktično vso oblast vzeli v svoje roke. Ti so si praktično olastnili podjetja. Delavce odpravijo, če nisi zadovoljen lahko greš.

Zalostno je, da je stanje v politiki tako porazno. Poslanci se samo obtožujejo in iščejo napake ali si jih celo izmišljajo. Skupščina je blokirana, je nesklepčna. Dragi moji. Če delavec ne pride v službo, ga vržejo na cesto. In to delavec, ki dela za 200 mark. Kaj pa se zgodi poslancu, če pride samo po dnevnicu in sejinno? Največjo škodo Sloveniji in slovenskemu gospodarstvu so poslanci do sedaj naredili, ker ne sprejmejo privatizacijskega zakona. Za vse kraje, divje privatizacije, samovoljno direktorjeve je osebno okoriščanje so v prvi vrsti krivi prav ti.

V primeru, da bo sprejem tega zakona propadel tudi, ko bo dan v sprejem konec meseca oktobra, bi bilo skupščino in vse poslance treba razglasiti za narodne izdajalce.

Zaradi aktualnosti prosim za objavo tega pisma v vašem glasilu. Poslal ga bom tudi predsedniku skupščine G. F. Bučarju. Lep pozdrav!

A. Stanonik, Škofja Loka

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK - PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite - za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) ROKOVNIKA-PRIROČNIKA ZA LETO 1993.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju

Strah kot (edina) motivacija za delo

Katerih tem se v današnjem času največkrat lotevamo v pogovorih ali o njih beremo ter poslušamo po radiu in TV? O gospodarstvu in preživetju mnogo, pa o parlamentu in strankah tudi, pa o vojni v BiH in beguncih ter odnosih s Hrvaško tudi. Tem je še dosti, a ne bom modroval o njih. Za slabo gospodarjenje vsi po vrsti krivijo počasnost pri sprejemanju lastniške zakonodaje in se s takim odgovorom pogosto tudi zadovoljuje. Novinarji, tudi vlada in nekatere stranke v tem predvolilnem času. Strankarstvo in parlament sta dnevno predmet novinarskih obdelav, stanje pa pogosto opisujejo kot katastrofično. Resda za tistimi stenami prihaja do čudnih, nelogičnih, tudi smešnih in za vse nas - dragih zapletov, vendar pa novinarji dajejo kar prevelik poudarek takim zadevam, kot je bila ta s Potrčevim računalniškim izpisom glasovanja. Kar v nekaj TV dnevnikih so tej zadevici namenili po nekaj minut natezanja. To sicer lahko vsaj poskušamo razumeti. Če se ne dokopljejo do aktualnejših tem, je tudi komentiranje in analiziranje enega samega glasovanja lahko še kako dobrodošlo.

In vendar so parlamentarne zdrahe in vse tisto, kar doživljamo ob vsakičnem zasedanju skupščine (z leve in desne, od rdečih in

črnih, od Grosa do Smoleta...) prava pravcata idila. Točno. Tragedijo nam novinarji delajo iz zadevic, ki se nam dogajajo pred očmi. Torej v javnosti. In kljub temu, da so v dvorani snemalci in na galeriji kup novinarjev, zadeve, ki jih igrajo poslanci, dramtizirajo čez vse mere. Trdim, da to počnejo zato, ker ali ne vedo ali nečejo vedeti, da drama vseskozi poteka neke drugje, in hote ali ne hote želijo bralce in gledalce odvrniti od tiste resnične tragedije, ki se dogaja zdaj in tu tem istim bralcem in gledalcem.

V gospodarstvu kajpada, pa v solstvu, zdravstvu in povsod tam, kjer so temelji usidrani v družbeni lastnini. Naj ostanem v gospodarstvu, v tovarnah. Kaj se dogaja tu, novinarji (v glavnem) ne vedo, tu ni kamer, ni tiskovnih konferenc, tu je goli boj za obstanek, tu vlada strah, kot edina motivacija. Za ograjami tovarn se - z redkimi izjemami - odvija drama stotisočev. In medtem ko je v zadnjih letih prišlo do demokratizacije v družbeni sferi, do svobodnih volitev, do parlamenta (červno bolehačega za otroškimi boleznimi), smo dobili pluralni prostor konkurenčnih idej, pojavili so se različni časopisi. V tem istem času je bila po tovarnah opravljena zgolj depolitizacija, ni več partijskih sestankov. Vse drugo pa je ostalo po starem. Seveda z redkimi izjemami. V skupščini je poslanec de-

ležen takojšnje kritike, replik, prihaja do borbe mnenj, po tovarnah ni replik, pa četudi ti pred nosom ukradejo lastno podjetje. V podjetjih se je prostor še bolj zožil. Samoupravljanje, kolikor ga je, je le ščit tovarišem vodilnim, ki so čež noč postali gospodje menedžerji.

Povprečna tovarniška stvarnost je zaustavljanje proizvodnje, ugotavljanje tehnoloških presežkov, čakanje na delo, odpusti z dela, dokupi let, kjer imajo še kaj denarja v blagajni. Delavci in vsi drugi - do najožjega vodstva so postali brezpravna raja, saj je menedžerjem lažje odpustiti 50 ali sto delavcev kot izdelati nove proizvodne programe s privlačnimi izdelki.

Naj bom vendarle nekoliko bolj konkretno. V Sloveniji je okoli 80 tekstilnih tovarn. Koliko od njih je sodelovalo na ICSID-u in na 13. Bienalu industrijskega oblikovanja? Prešteli bi jih lahko na prste ene roke. In koliko od teh tovarn je bilo navzočih na sejni Slovenška kakovost v Kranju? Nemara deset. In tu je že ključ, za klavrn položaj podjetij in za veliko število izgubarjev. Ker je novodobnim menedžerjem lažje odpustiti kot izdelovati razvojne programe, ker je perspektivneje (zanje) ustanoviti mešane ali by pase firme, kot spodbujati inovativno dejavnost, ki je v zadnjem času v družbenih podjetjih malodane povsem zamrla. Podatke o tem imajo prav gotovo v GZ. Tovarne so še vedno

in zdaj še tesneje v okovju in kleščah starih (partijskih) struktur. Z izjemami seveda.

Lahko bi navedel primere, ko je v velikih tovarnah več pravnikov, kot razvojnih inženirjev (kot da izvažajo paragrafe...), kar govori v prid trditvi, da je zdaj še hujska represija. Poznamo primere, ko so enostavno razpustili razvojne sektorje, pri čemer je znano tudi to, da skoraj vsa slovenska tekstilna industrija temelji na tako imenovanih lon poslih. Naši novodobni menedžerji hlapčujejo tujim kupcem, doma pa kot edino motivacijsko sredstvo vhitijo bič, ki se imenuje zmanjševanje števila zaposlenih. Strah za delovno mesto je postala edina motivacija.

Tudi takojšen sprejem nove lastniške zakonodaje razmer ne bo popravil in ne bo prinesel učinkov, na katere se mnogi zanašajo. Nov zagon bo slovensko gospodarstvo dobilo s prihodom resničnih menedžerjev s svežimi idejami in s slovensko identiteto izdelkov. Če pomislimo, da cela Slovenija danes prispeva le kak promil k svetovni proizvodnji, pa da še tisto ne more spraviti v promet, potem vidimo, da je to predvsem zato, ker ti izdelki nimajo naših, slovenskih, značilnosti, pač pa so le slabi ponaredki. Zato tudi ne bo prišlo kmalu do gospodarskega razcveta, po tovarnah pa bo še kar naprej vladal strah kot edina motivacija za delo.

Jože Praprotnik

MLADI TERJAJO DELO IN KRUH

Na hrbtni strani članske izkaznice Delavske stranke Slovenije so (ob štirih nageljnih) in klicu TO HOČEMO zapisane le štiri zahteve: socialno pravično družbo, sodobno in učinkovito gospodarstvo, sodelovanje zaposlenih pri odločanju, spoštovanje človekovega dostojanstva, njegovih pravic in svobod – (to je) demokratični pravni red! O tem, ali se je katera izmed strank na oblasti (prej Peterletova – Demosova, zdaj Drnovškova – vladne koalicije) teh nalog resno lotila in ali jih sploh ima v programu, presodite sami!

Kakšna je moč (na koščke razdrobljenih in nekaterih med njimi tudi vladi kimajočih) sindikatov na Slovenskem – vemo. Tudi o tem, kako v času vsesplošne kraje družbenega premoženja, metanja ljudi na cesto, poslovne nemorale, grabežljivosti, sprenevedanja itd. delujejo inšpekcije, tožilstva, sodstvo in drugi državni organi, ne kaže izgubljati besed. Da sedanjim vodstvom nekaterih političnih strank ljudje ne zapajo več – o tem priča tudi visok odstotek še neopredeljenih volilcev. Še kako drži ocena prenoviteljev o sedanjem stanju na Slovenskem (zapisana v predvolilnem programu pod naslovom »Za mlado in prenovljeno Slovenijo«), da se »zaradi naglo naraščajoče brezposelnosti in revščine poglablja strah za preživetje in osnovno socialno varnost. Zaradi pretevalnih fundamentalističnih posegov je na področju pravnega reda nastala zmešnjava, zaradi popolne centralizacije oblasti ter obubožanja občin, ki ne morejo več na svojih področjih popravljati napak sedanje oblasti, pa narašča javna histerija.

Vse to pa pomeni, da je slovenski narod skupaj z drugimi državljani Slovenije ta čas v slabi kondiciji in da takšen ne bo zmogel v usodnem in pomembnem času iz sebe napraviti najboljšega. Ves svet je v velikanskem vrenju in spreminjanju – naša usoda je odvisna od tega, ali bomo znali preseči raven vaške politike in zaplotnosti, ki se zmeraj bolj kažeta kot politična praksa.

Tej diagnozi sedanjih razmer v Sloveniji ni kaj dodati. A zdravila? Nasvetovi, kako zdraviti Slovenijo, da bi brez ideoloških bergel (usedlin boljševiske preteklosti, kot tako radi vzklikajo nekateri strankarski gorečnejši sedanje opozicije) vkorakala v Evropo, v teh predvolilnih dneh ne bo manjkalo; pa tudi razgretih ljudi ne, ki se bodo čutili poklicane za takšne nauke. Mikrofoni že pridno potujejo iz roke v roko. In medtem, ko uveljavljani predstavniki političnih strank diplomatsko izbirajo in zavijajo besede, ki z njimi vabijo volilce, a žaljivo toležejo z njimi po nasprotnikih, so mladi jasni in odločni, saj jih je večina na cesti in nimajo kaj izgubiti. A takšnih, ki govorijo iz srca in trpke resnice, se stranke, ki želijo imeti v svojih vrstah ponižne, ubogljive člane, izogibljajo.

Tako je tudi skupina mladih obšla kar nekaj strank, ki naj bi ji pomagale uresničiti njihove težnje (programske načrte), predno je potrkala pri delavski. In kaj takšnega, pregrešnega imajo ti mladi v programu? Oglejmo si le nekaj njihovih zahtev.

● **SOCIALNA ENAKOST.** Ne pristajamo na čedalje bolj očitno družbeno razslojevanje na bogate in revne, na tiste, ki imajo, in tiste, ki nimajo. Država mora zagotoviti vsem državljanom enakopravne pogoje za razvoj, vzgojo in izobraževanje, ustvarjanje družine, zaposlovanje in strokovno uveljavljanje. Posebno pozornost pa mora nameniti mladim in njihovi družbeni socializaciji, pri čemer ne sme zapostavljati družbeno zapostavljenih (invalidi, homoseksualci, odvisniki itd.).

● **ŠOLSKA POLITIKA.** Država naj zagotovi neideološko in nestransko javno šolstvo. Še posebej je treba preprečiti vmešavanje religioznih ustanov v sistem vzgoje in izobraževanja na vseh stopnjah. Šolanje naj bo dostopno vsem, ne samo socialno privilegiranim slojem.

Zagotoviti je treba dovolj finančnih sredstev, ki bi omogočala vsestranski razvoj in izobraževanje mladega človeka (izbirni predmeti, nove vsebine v dodat-

nem izobraževanju, humanejši program delovne prakse, manj represivno ocenjevanje, zmanjšanje obsega obveznih šolskih predmetov, izbira predmetov in predavateljev ipd.). Že doseženo raven avtonomije obeh slovenskih univerz je potrebno še zvišati, hkrati pa spodbujati njuno znanstveno-pedagoško uveljavljanje doma in v mednarodnem prostoru ter zagotoviti vstop na univerzo vsakemu sposobnemu dijaku.

● **ZAPOSLOVANJE MLADIH.** V današnjih časih, ko vse več mladih ostaja na cesti, ker jim je srednja šola ali univerza zaprla vrata, in zaradi splošne prezaposlenosti (dvojna ali celo večkratna zaposlenost nekaterih), je nujno treba mladim omogočiti vsaj prvo zaposlitev (pripravnništvo); dolgoročno pa mora biti naš cilj, da bo vsak mlad človek zaposlen glede na svojo izobrazbo in nagnjenja.

Ta cilj bo možno doseči z ustreznim prestrukturiranjem gospodarstva in družbenih dejavnosti (odpiranje novih delovnih mest).

Sleherni nezaposleni mlad človek stane državo več, kot bi stalo njegovo delovno mesto. Nezaposlenost mladih je vir frustracij, ki vodijo v alkoholizem, narkomanijo in vsakovrstno družbeno deviantnost.

● **MLADI V ODROČNIH KRAJIH.** Tudi mladim v demografsko ogroženih področjih je treba zagotoviti možnost izobraževanja, ki jih ne bi trajno odrezala od doma (dopisne srednje šole in univerza, razni praktični tečaji, radioizobraževanje), saj njihov odhod v večja središča zaradi šolanja najpogosteje pomeni tudi dokončno izselitev iz domačega okolja. Prav tako bi morala država finančno in materialno spodbujati kmetijsko dejavnost (tudi kmečki turizem) v demografsko ogroženih območjih, razvoj domačih obrti in odpirati majhne industrijske obrate, ki ne bi onesnaževali okolja.

Potrebno bi bilo poskrbeti tudi za kulturno izobrazbo mladih v domačih krajih, npr. s potujočimi knjižnicami, gostovanji gledališč ipd.

● **PRIVATIZACIJA PODJETIJ.** Privatizacija podjetij in navidezni stečaj družbenih podjetij so postali glavni vir nezadovoljstva med delavci, saj so s tem povezani odpusti delavcev, nadurno, težko delo in mizerne plače. Delavci nimajo več nobene možnosti odločanja o usodi podjetja, v katerem so zaposleni, kar vodi k despotizmu vsemogočnih direktorjev. Mladinska politika do tega problema nima jasnega in odločnega stališča, čeprav so prizadeti tudi mladi delavci, večinoma s pomankljivo in neustrezno izobrazbo.

Mladi lahko tudi sami nekaj storimo zase: zdaj, ko se proizvodnja modernizira, si lahko do dela in kruha pomagamo z dopolnilnim izobraževanjem. Kljub temu pa naša usoda ostaja v rokah države oz. njene zakonodaje, a ta nam zdaj ni naklonjena, saj potiska vse več ljudi na cesto, tistim pa, ki so že na njej, odmerja vse manjše socialne podpore.

Ob poslužanju predvolilnih izjav različnih strankarskih veljakov, ki imajo polna usta Evrope in lepšega JUTRI, sega ta SOS klic mladim na pomoč do srca, saj govori o hudi stiski pretežnega dela mlade generacije. Razumljivo, da se je predsedstvo DSS odločilo mladim pomagati, jih sprejeti kot podmladek v svoje članstvo – v trdnem prepričanju, da bo imela nova skupščina priložnost prisluhniti tudi poslancem – predstavnikom delavske in študentske mladine.

Vinko Blatnik

predvolilna arena

Če dober glas res seže v deveto vas, potem se sedanji predsednik države Milan Kučan ne bi smel bati za svojo predsedniško kožo tudi v naslednjih petih letih. Ker pa je dober glas navadno najlepša tarča za tiste, ki jih tak glas moti, lahko tudi Kučan pričakuje kar močne politične motnje na svojih frekvencah, ki ga sicer trdno vežejo s priljubljenostjo pri ljudeh.

Kandidatov, ki bi radi vrgli Kučana, se je nabralo kar za košarkarsko moštvo. Kot se za vse kandidate spodobi, bodo seveda vsak zase trdili, da so najboljši, tisti, ki o sebi mislijo najlepše, pa se bodo ponujali za odrešitelja naroda. Zato bo v teh predvolilnih dneh zelo zdravo in priporočljivo natančno poslušati in prebirati, kar bodo govorili in pisali pretendenti za najvišjo funkcijo v državi.

Krščanski demokrat Ivan Bizjak, ki bi ga na čelu Republike Slovenije srčno radi videli predvsem avstrijski črni, je svojo kampanjo že začel. Krščanski demokrati kajpak hočejo veseljnemu slovenstvu dopovedati, da vrlejšega, razumnejšega in sploh boljšega moža na Slovenskem preprosto ni. Tudi gospod Bizjak trdi, da bi bil nadvse dober predsednik vseh državljanov, pa naj bodo črni, rdeči, zeleni ali vijoličasti.

K sreči pa gospod Bizjak ni toliko večš retorik, da bi lahko skrill, kaj v resnici misli in namerava. Po gospodu Bizjaku bi državni šef moral biti nestranski pravičnik, torej svojih državljanov tudi z različnimi ideologijami in dogmami ne bi smel strašiti. Kot je znano, je gospod Bizjak veren

Volilne »finte«

človek, Kučan pa ateist. To je njuna človeška pravica. Lepotna napaka je v tem, da Bizjak poudarja svojo krščansko pripadnost, Kučan pa s svojim ateizmom nikogar ne posiljuje. Gospod Bizjak trdi, da bo enako dober oče vseh državljanov, in isti sapi pa napoveduje, da bodo njegovi ljubljenci tisti, ki so bili včasih odrinjeni iz javnega življenja. Ve se, kdo običajno nastopa v javnem življenju – politična, gospodarska, kulturniška in podobna elita. O odrinjenih delavcih in kmetih pa gospod Bizjak nič ne govori. Konec koncev so bili iz javnega življenja vsaj v Sloveniji odrinjeni tudi najbolj trdi komunisti. Bodo tudi ti Bizjakovi ljubljenci? To so kajpak samo nekatere »finte« iz Bizjakovih nastopov. Za vsakdanje volilno uho se kar lepo slišijo in prav zato velja o njih nekoliko pomoderovati in ugotoviti, kaj v resnici prinašajo, objublajo in pomenijo. Tudi domislica gospoda Bizjaka, da novo vino ne sodi v star meh, je napačna. Dobro vino se najbolje dela v dobrih starih sodih, sploh pa v take sode ni dobro nalivati slabega vina.

Naša prekrasna skupščina je te dni dobila še en sočen vzdevek – parlamentarni kretenzem. Avtorstvo pripada Sonji Lokar iz reformatorskih logov, zanimivo pa je predvsem zato, ker je povezano z – ženskami. Lokarjeva namreč pravi, da bi bilo v parlamentu manj omenjenega kretenzizma, če bi bilo v njem več žensk. Če naj bo v tej rubriki palcev gor in dol dovoljenega malce dobronamernega šovinizma, je z gospo ali tovarišico Lokarjevo vsekakor soglašati.

V našem parlamentu se ženske bolj redko oglašajo; ker jih je pač malo. Glavno besedo imajo moški, kar že statistično pomeni, da imajo hlačmani glavno besedo tudi pri parlamentarnem kretenzizmu. Ker pa je gospa ali

Moški patent

tovarišica Lokarjeva tudi sama poslanka, ji seveda gre verjeti, da dobro ve, kaj vse se v parlamentu dogaja, in da ima dovolj razlogov za razglašanje parlamentarnega kretenzizma, ki ga mora poslušati iz moških ust.

Tudi spremljevalci naše parlamentarne retorike bodo morali dati Lokarjevi prav, ker sicer maloštevilne poslanke res ne delajo nobenih parlamentarnih in drugačnih zadržev in so res s svojo politično kulturo daleč nad svojimi moškimi sotrpini. Bilo je tudi duhovito rečeno, da je parlament psihiatrična klinika, in če to drži, potem se da z gotovostjo trditi, da so v njej samo pacienti. In, hvala večnemu, da je tako.

Saj si je kar nemogoče zamisliti, da bi tičala v osebi gospoda Grosa kakšna histerična vaška ali kavarniška ksantipa (tako je bilo ime prepričljivi Sokratovi ženi). V tem parlamentu bi se vsak teden najmanj enkrat lasali in teplili.

Pa vendarle, gospa ali tovarišica Lokarjeva ima hudo prav. V tej deželi je k sreči veliko razumnih žensk, ki bi jih kazalo poslati v novi parlament namesto sedanjih moških pacientov. Če nič drugega, ženske že po naravi niso kretenzi. Kretenzi se je nalašč zapisalo. Kdo pa je še slišal govoriti o kretenzkah? Za kretenzem so patentirani moški, in da je to res, se lepo kaže v našem parlamentu, ki še lastne hiše ne zna pospraviti, kaj šele da bi uspel državno.

Prav gotovo ne bi bilo nič narobe, če bi to državo dali bolj v roke ženskam. Seveda ne takim, ki s toliko otroki za vratom, kot jim jih je dal Bog – kot pravi Lokarjeva – terjajo od svojih mož politični kretenzem. In Lokarjeva ima tudi prav, ko trdi, da naj bi v parlamentu sedeli svobodni možje, brez odvisnosti od svojih od Boga odvisnih žena. V skupščini so enkrat že delili prezervative. Najbrž bi jih morali večkrat.

Boža Gloda

SE MARIBORSKI MESTNI VLADI MAJEJO TLA POD NOGAMI?

Medtem ko je bil predsednik mariborskega izvršnega sveta Anton Rous na čelu mestne gospodarske delegacije v Albaniji, kjer so mariborski gospodarstveniki iskali nova tržišča in proučevali možnosti gospodarskega sodelovanja, sta dva podpredsednika mariborske mestne vlade javno napovedala svoj odstop.

Podpredsednik za gospodarstvo dr. Franci Čuš odstopa tokrat že

opravlja nevhvaležno nalogo ali pa svoj odstop vsaj odloži. Tokrat dr. Franci Čuš odstopa »nepreklicno« – že naslednji mesec bo menda zopet začel delati na tehnični fakulteti mariborske univerze, kjer je delal in se uveljavil že pred izvolitvijo.

Podpredsednik za komunalno-stanovanjska vprašanja Milan Petek odstopa tokrat »še« drugič. Drugi, prav tako relativno mlad

dat, hkrati pa so se domala vse stranke začele obnašati tako, kakor da so v opoziciji. Konec koncev je v Mariboru, ki preživlja globoko gospodarsko in socialno krizo, najbolj »popularno« in »strankarskega vidika modro« biti v opoziciji.

Rousova vlada črpa »svojo moč« iz strankarskih razmerij v mariborskem mestnem parlamentu, kjer nima nobena stranka ali ko-

more omajati. Glede na razmere se vse bolj postavlja vprašanje, kdo v Mariboru sploh hoče »vladati«. To vprašanje je še toliko bolj aktualno, ker se številne oblastne funkcije v Sloveniji zadnje čase močno centralizirajo, lokalna oblast v Mariboru pa ima ob vse globlji krizi vse manj pristojnosti in materialnih možnosti za njeno reševanje. Lokalni funkcionarji so tako marsikdaj še samo »dežurni krivci«, ki ne morejo veliko narediti za ublažitev krize, so pa zato toliko bolj »pri roki« ljudem za sproščanje upravičenega nezadovoljstva. Podpredsednik Milan Petek je tako denimo javno potožil, da se Mariborčani včasih obnašajo do mestnega izvršnega sveta, kakor da bi v njem »sedeli sami kriminalci«. Sicer pa so lokalni organi oblasti tudi v številnih drugih slovenskih občinah vse bolj v nekakšni »pat« poziciji...

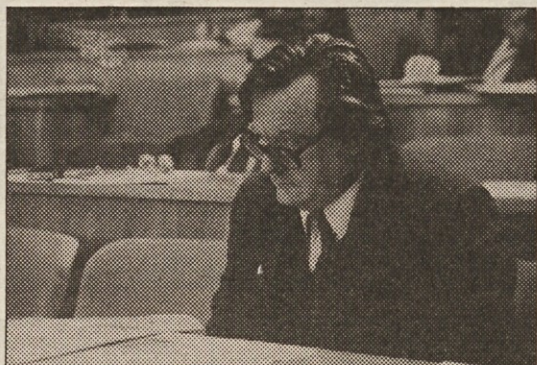
Mariborska mestna vlada in vzpostavljena politična stabilnost v Mariboru bi se zamajala šele, če bi vrgel »puško v koruzo« Anton Rous, ki je trenutno ključna oseba na mariborski oblastni politični sceni. Vse stranke ga potrebujejo, da imajo bolj ali manj javno komu biti v opoziciji. Kljub temu, da so stranke v glavnem vladi v opoziciji, pa so poslanci »prisiljeni« sprejemati vladne predloge, ker bi bilo »brezvladje še slabše«...

Predsednik mariborske mestne vlade Anton Rous očitno izgublja dva najožja sodelavca pri izvrševanju svoje nič kaj hvaležne funkcije, vendar pa je to jesen pridobil tudi novega sodelavca. Za podpredsednika za družbene dejavnosti v mariborski mestni vladi je bil na Rousov predlog izvoljen književnik Tone Partljič, ki je, kakor pravijo, največji slovenski humorist – pa ne zato, ker je v teh težkih časih prevzel dolžnost v mariborski vladi!

Tomaž Kšela

Anton Rous v Albaniji, podpredsednika pa odstopata »že« tretjič in »še« drugič.

Tone Partljič je humorist kar tako in ne zaradi funkcije v mariborski vladi.

tretjič. Prvič je odstopil pred približno letom dni, nepolno leto in pol po izvolitvi. Takrat je svoj odstop otemeljil s slabimi rezultati mariborskega gospodarstva in pojasnil, da so »v tržni ekonomiji samo dobri poslovni rezultati gospodarstva merilo sposobnosti«. Ker je takrat – tako kakor danes – mariborsko gospodarstvo stagniralo, je dr. Čuš takrat menil, da je »dolžan takoj nepreklicno odstopiti«. Predsedniku Rousu je lani svojega v javnosti uglednega in priljubljenega ter relativno mladega podpredsednika za gospodarstvo uspešno prepričati, da je odstop umaknil.

Letos poleti je dr. Čuš odstopil iz osebnih razlogov, vendar ga je predsednik Anton Rous ponovno uspel prepričati, naj še naprej

in v strokovnih krogih ugleden podpredsednik zapuša nevhvaležno funkcijo iz »osebnih razlogov«, vendar pa je tudi javno ocenil, da mariborski izvršni svet nima ustrezne skupščinske podpore in niti ustrezne materialne podlage za uresničevanje svojih programov.

Mariborska mestna vlada Antona Rousa je nestransko strankarska vlada, ki jo sestavljajo strokovnjaki. Rousa je mestni parlament pred nekaj več kot dvema letoma pravzaprav »poklical na pomoč« in mu zaupal sestavo »nestransko-karske vlade strokovnjakov« šele potem, ko nobena stranka oziroma koalicija strank ni uspela v parlamentu zagotoviti dovolj podpore svoji vladi. Poslanci so Rousovi strokovni vladi dali man-

alicija strank gotove večine, ter iz dejstva, da so domala vse stranke izgubile ambicijo in željo, da bi sestavile mestno vlado. Bolj ko se bližajo volitve, z večjim veseljem bodo stranke poudarjale, da so v Mariboru v bistvu nemočne in v opoziciji ter da zato niso odgovorne za težke gospodarske in socialne razmere v mestu. Kako čvrsto »sedi v sedlu« Rousova vlada, so na svoji koži skusili tudi socialdemokrati in zeleni, ki so v mariborskem parlamentu lani izsilili tajno glasovanje o zaupnici mestni vladi, saj je Rousova vlada dobila od poslancev »strank v opoziciji« še večjo podporo kakor ob izvolitvi.

Zdi se, da zato mariborske mestne vlade tudi odstop dveh uglednih podpredsednikov ne

TA PARLAMENT NE SME SPREJETI TAKŠNEGA LASTNINSKEGA ZAKONA

Predsedstvo ZSSS je na razširjeni seji skupaj s predstavniki sindikatov dejavnosti in območnih organizacij obravnavalo predlog zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij. Razpravljali so enotno ugotavljali, da predlagatelji niso upoštevali stališč svobodnih sindikatov do osnutka tega zakona. Tone Rop, vladni koordinator tega zakona, je dejal, da je predlagana vsebina rezultat pragmatičnega dela skupine, ki je zakon izpilila le strokovno in se je izogibala ideološkim vprašanjem, ki so v domeni politike. Rop je ocenil, da je zakon najboljši od tistih, ki jih lahko sprejme sedanji parlament. To njegovo mnenje temelji na soglasju strank o temeljnih zakonskih rešitvah.

Sejo je začel in vodil Dušan Semolič. Uvodoma je naštel glavne sindikalne zahteve in pripombe na osnutek zakona, med drugim: soustvarjalci družbenega premoženja naj dobijo čimvečji delež. O načinu lastninjenja naj se podjetja odločajo samostojno, delavci pa naj imajo možnost vplivanja na vsebino odločitve. Nihče ne sme izgubiti dela zgolj zaradi lastninjenja. Veljajo naj listine za manj izplačane OD, objekti za rekreacijo in oddih naj bodo izvzeti iz lastninjenja podjetij.

To je najboljši možni zakon

Tone Rop je že uvodoma povedal, da so temeljne rešitve v predlogu zakona enake tistim iz osnutka. To velja tudi za možnost lastninjenja v korist delavcev. Zakon pa je izboljššan in daje dobre možnosti sposobnim menedžerjem in delavcem, ki si bodo hoteli z lastninskim deležem prizadevati za razvoj podjetja. Predlog zakona ima le dve večji novosti. Prvo pomeni poglavje o zavarovanju pravic bivših lastnikov in njihovih dedičev, skladno z zakonom o denacionalizaciji. Druga novost pa je poglavje, po katerem bo opravljena revizija opravljenih lastninskih postopkov, ki jih običajno imenujemo »divja« privatizacija. Novost v predlogu zakona je tudi otvoritvena bilanca, za katero bo vlada pripravila posebno metodologijo. Zanj so se odločili, ker je knjižna vrednost številnih podjetij močno podcenjena. Rop je povedal primer podjetja, ki je bilo ocenjeno na milijon, prodano pa za 80 milijonov mark. Rop je sindikalistom razlagal, naj svoje zahteve in mnenja uveljavljajo z amandmaji in političnimi pritiski na posamezne stranke.

Strah pred podržavljanjem

Kljub temu napotilo so člani predsedstva in drugi udeleženci seje izrekli kopico kritik in obsodb posameznih rešitev in neupoštevanja zahtev svobodnih sindikatov. Predlog zakona namreč upošteva le en sam sindikalni predlog, to je tistega, da podjetja sama določajo način lastninjenja.

V razpravi so bila postavljena tale glavna vprašanja in zahteve:

- Zanima nas, če ste v pripravah zakona opravili simulacijo in preizkusili zakonske določbe, na primer za kapitalsko in delovno intenzivna podjetja?

- Upoštevali ste le interese kapitala, ki so v nasprotju z interesi dela in zato številnim delavcem grozi odpuščanje.

- Zakon bo tujcem omogočil nakup cenjenih delnic in ko bodo postali večinski lastniki, bodo bolj kot za delo in znanje

skrbeli za uničenje konkurenčne sposobnosti naših firm.

- Delavcem oz. zaposlenim je treba omogočiti večji, na primer 30-odstotni lastninski delež, saj tudi tuje izkušnje dokazujejo, da so takšna podjetja lahko bolj uspešna.

- Nesprejemljivo je, da bo zakon sprejet, ne da bi sočasno imeli zakon o kapital-

Tone Rop

Najbolj protidelavski zakon

Razpravo je najbolj zaostрил Albert Vodovnik. Dejal je, da lahko sindikati zaradi tega zakona delavce ponovno pripeljejo na cesto, tako kot ob prvi različici zakona, ki jo je pripravil Jože Mencinger. Zakon je zanj nesprejemljiv, saj ne upošteva lastninjenja na podlagi listin po 62. členu kolektivne pogodbe. Ta parlament nima pravice sprejeti takšnega zakona, ker se bodo z njegovimi posledicami morali ukvarjati drugi organi. To oceno je Rajko Lesjak dopolnil z mnenjem, da je ta zakon najbolj protidelavski in krivičen, saj so prav delavci največ prispevali za novo državo. Če hoče parlament delavce opirati na ta način, jim mora ponuditi ustrezno zamenjavo. Takšen zakon se ne sme uveljaviti, ne da bi se zakonodajalec o njegovi vsebini dogovoril s sindikati. Sindikati se lahko pred takšnim cinizmom na račun delavcev ubranijo le z zahtevo, da se zakon sprejme z referendumom, je dodal Viktor Markovič. Nasprotovanju zakonu se je pridružil tudi Alojz Omejc, češ da bo njegova posledica hitro umiranje slovenske tekstilne in usnjarske industrije ter 75 tisoč novih nezaposlenih delavcev.

skih družbah, zakon o vrednostnih papirjih in zakon o soupravljanju. Nesprejemljivo je, da bo šele naknadno navodilo vlade določilo vrednost družbenega kapitala, ki je predmet lastninjenja.

Najbolj ekstremna kritika je veljala 26. členu predloga zakona, saj se sindikalisti bojijo, da bo na njegovi podlagi opravljeno le podržavljenje, medtem ko bodo delavci leteli na cesto.

Zaradi neupoštevanja listin za manj izplačane osebne dohodke so se člani vodstva svobodnih sindikatov jezili na številne poslance, ki javno govorijo, da so sindikati kolektivne pogodbe podpisali sami s seboj. Bentili so tudi na stališče vlade, da te listine veljajo le v primeru, če so podjetja zanje plačala prispevke in davke. Prepričani so, da so se delavci številnih podjetij odločali za manjše plače, zato da bi podjetja lahko boljše poslovala. Po njihovem mnenju so delavci v enakem položaju kot država in ta naj tako kot oni uveljavi pravico do delnic. Razpravljali so zaradi vsega tega opozorili tudi na škodljive posledice tega zakona, saj bo po njihovem mnenju bistveno spremenil socialno sestavo prebivalstva in omogočil vstop v epoko zgodnjega kapitalizma.

Delnice naj bodo pravično razdeljene

Razpravljali so menili, da pravica do delnic ne gre tistim

Slovincem, ki se vračajo v domovino po 20 letih dela na tujem. Izločiti je treba tudi tiste, ki so lastninsko pravico uveljavili na podlagi zakona o drugih in drugih predpisov.

Lastninski delež posameznika naj bo odvisen tudi od delovne dobe oz. prispevka posameznika za boljši jutri. Del zemlje, ki so ga kmetijska podjetja pridobila z nakupom, ne sme biti nacionaliziran. Pravico do delnic naj dobijo tudi odpuščeni delavci, četudi so zdaj na zavodih. Revizija lastninskih postopkov naj velja tudi za naša podjetja v tujini in za podjetja s sedežem na Hrvaškem, četudi so organizirana po novem, kot na primer Inter Ina in Sana iz Hoč.

Predstavnica sindikata iz Kvinoplastike Lož Slavica Čuk je vprašala, kako naj zaposleni v tem podjetju postanejo večinski lastniki. Dejala je, da so podjetje zgradili iz nič in le z lastnim delom in odreknanji.

O zahtevah naj odločijo stranke

Tone Rop seveda ni bil pravi strelovod za takšno razpravo, zato je skušal sindikalnemu vodstvu pomagati pri oblikovanju številnih zahtev. Četudi bi bilo prav, da celotno premoženje dobijo zaposleni, je treba upoštevati tudi druge interesne skupine, saj so tudi te sodelovale pri nastajanju družbenega premoženja. To še

Piše: Rajko Lesjak

Do Miklavža samo za stranke!

Katalogi političnih programov strank so že nared, pripravljena so politično-volilna sporočila in volilna igra se bo začela z neusmiljenim zagonom. Kdor ji ne bo sledil, se lahko poslovi. Kandidati posameznih strank si bodo nadeli strankarska oblačila, nekateri se bodo še pravočasno preoblekli in na Miklavža bo njihova duša »čista« kot otroška solza. Novinarji, uredniki in direktorji medijev bodo terorizirani z desne, leve in s sredine, od spodaj in zgoraj.

Nad novinarje, torej na tiste, ki sučejo peresa in besedo, se ponavadi spravijo še uredniki. Ze sedaj slišim in berem sporočila, recimo tudi taka: predsednik stranke je imel zjutraj prebavne motnje, vendar stranka upa, da bo proti večeru že bolje, saj vodstvo stranke dela na tem. Gorje medijem, če tega ne bodo objavili. Naj se kar pazijo: ko bo ta stranka na oblasti, jim bo že pokazala, kakšen bo njihov labodji spev. Kadrovska metla bo počistila od zgoraj navzdol. Lovopust na te ljudi bo torej odprt in kdo bo na koncu odstreljen?

Pa »šalo« na stran. Vse stranke namreč igrajo na karto, da dogodek, ki ga mediji niso zabeležili, ni bil dogodek. In v tem grmu tiči zajec. Bolj ko se bo bližal datum volitev, večja bo zahteva za objavo volilnih in drugih dogodkov, anket javnega mnenja o strankah in sporočil strank ter njihovih prvakov. Še več pa bo blefiranja in obljub.

Na drugi strani pa ima sedanja vlada za svojo promocijo na razpolago svoje vzvode oblasti in razne prijeme ter sredstva. Parlament pa bo, kakor kaže, danes samo še prostor za promoviranje kandidatov vseh sort. Vsi so tako pripravljeni na frontni spopad za oblast.

Na žalost pa bo na drugi strani v tem času vse manj socialnih, delavskih in gospodarskih tem. Tako ozračje pa je kot naročeno, da se mimo javnosti spravijo skozi institucije in organe oblasti sistemske pomembne spremembe, vsaj kar zadeva delavstvo. Pa ni problem v tem, da se spravi skozi, ampak v tem, da ne bo nič po meri delavstva in da bodo te spremembe usodno vplivale na položaj delavstva. Globoko bodo zaorale v socialno strukturo in socialno pravično državo, kolikor je je še, postavile na laž. Med delavci, delodajalci in državo bo zazijal vedno večji prepad. No, za te teme očitno ne bo preveč prostora v času volilne olimpijade.

V tem času se zgoraj ne da nič spremeniti, bolj velja ona druga: psi lajajo, karavana gre dalje.

V ta čas spadajo še afera in aferice in več jih bo, lepše bo, samo da se prekrije in skrije gospodarska, socialna, pravna, moralna itd. slika države. Resnici na ljubo se, žal, te teme veliko lažje prodajajo in širijo med ljudmi ter lepše berejo, bolj kot npr. to, da je moralo zaradi odklopa plina, elektrike, pomanjkanja surovin in izgube trgov na čakanje in na zavod za zaposlovanje toliko in toliko tisoč delavcev.

V to predvolilno godljo so potukani novinarji, uredniki in še kdo in ni lahko biti v njihovi koži, tudi oni so samo ljudje. So pa tiste vrste ljudje, ki še kako sooblikujejo javno mnenje, postavijo ogledalo marsikateri stranki in prvakom in jih tudi na ogled postavijo. Zato se ni čuditi, da jih posamezne stranke želijo za orodje in nekatere za orožje. Zahteve po strankarskih programih na televiziji in še kje ter zametki strankarskih časopisov in kar temu sledi, niso nič presenetljivega, drugo pa je, ali je to dobro za razvoj demokracije in svobodo, neodvisnost ter strokovnost novinarjev.

Za delavstvo Miklavž ne prinaša darov, bo pa gotovo izstavil račune za to in ono. Ostane pa upanje, da se bo v novem parlamentu oblikoval še delavski lobi, tak, ki kaj da na delo in znanje ter pravično razmerje med delom in kapitalom. Zato je bolje sedaj, ko je še čas, pripeljati delavce v parlament kot pa potem pred parlament. Delavci v parlamentu so lahko najbolj učinkoviti prek svojih svobodno izvoljenih poslancev, ki bodo zastavili vse, da bi uveljavili delavske zahteve in interese. Koliko pa imajo delavci na razpolago prostora v medijih, še zlasti v tem predvolilnem času, je pa druga zgodba.

Namreč, do Miklavža so novinarji že v nemilosti.

tevi za veljavo listin za manj izplačane osebne dohodke.

Predsedstvo še ni sprejelo sklepov o vseh teh vprašanjih. Na podlagi razprave jih bo pripravilo za sejo sveta, ki je sklicana za petek, 23. oktobra. Če sklepamo po tistem, kar so povedali Dušan Semolič, Gregor Miklič, Brane Mišič, Albert Vodovnik, Veka Krašovec, se bo svet odločil zlasti za amandma o manj izplačanih osebnih dohodkih. K temu bodo dodali tudi zahtevo, da mora s programom lastninjenja podjetja soglašati tudi delavski svet ali sindikat v imenu delavcev. Zahtevali bodo tudi bolj pravične rešitve v korist zaposlenih delavcev in izločanje nekaterih katin in državljanov in občanov iz kroga lastninskih upravičencev. Svobodni sindikati bodo verjetno glasno protestirali tudi proti možnosti, da si tuji prilastijo večinski delež podjetij. Nasprotujejo tudi

temu, da bi se podjetja začasno podržavila in zato ne zaupajo niti različnim skladom in družbam, ki jih zahteva predlagani zakon.

O sindikalnih metodah za uveljavljanje vseh teh zahtev ni mogoče reči ničesar dokončnega. Dogovorili so se le za sestaneke s predstavniki predparlamentarnih strank, ki jih bodo skušali prepričati o pravičnosti in utemeljenosti svojih zahtev. Nastopili bodo tudi na vseh treh zborih skupščine R Slovenije, še prej pa bodo svoje zahteve poslali prav vsem poslancem.

Svobodni sindikati bodo nedvomno naredili vse za uveljavitev svojih glavnih zahtev. Če jim ne bo uspelo, bo marsikdo lahko pomislil, da so se zaradi goloba na stehi odrekli vrabcu v roki, kot je razpravo na seji naknadno komentiral eden od njenih vidnih udeležencev.

Franček Kavčič

ZAHTEVNOST DEL IN TRG DELOVNE SILE

V mnogih razpravah o izvajanju kolektivnih pogodb je slišati: »Določite vrednost enke – relativno razmerje 1,0 in vse bo v redu.« Ali res?

Ceno delovne sile na podlagi ponudbe in povpraševanja uravnava trg. Razlike v zahtevnosti dela, ki izhajajo iz delovnega procesa, ugotavljamo s posebnimi metodami in kriteriji. Če drži uvodna trditev, je seštevek relativnih razmerij enake masi plač. Zahtevnost dela je podlaga za ugotavljanje razlik ali enakosti delovnih prispevkov delavcev, ki izhajajo iz količine opravljenega dela. Ker pa zahtevnost ni edina sestavina količine dela, ampak je odvisna še od drugih elementov, povezovanje višine osebnih dohodkov samo z zahtevnostjo dela ni sprejemljivo. Te naše ugotovitve ne pomenijo zanikanja zahtevnosti dela, ampak naj bi bile prispevek za njihovo pravilno uvrstitev v sistem kolektivnih pogodb. Da z zahtevnostjo dela ni mogoče regulirati deficitarnosti delovne sile ali večjega povpraševanja po njej, nas opozarja tudi dosedanja praksa.

V preteklosti se je zahtevnost zelo različno merila in ugotavljala. Zato je Mednarodni komite za znanstveno organizacijo dela leta 1950 sprejel priporočilo (ženševske sheme) o posameznih kriterijih za vrednotenje dela. Razvoj vrednotenja dela je narekoval strokovne rešitve. Leta 1971 so bile pripravljene (priporočilo) Amsterdamske teze, katerih cilj je bil: ugotoviti razvrstitev delovnih mest po njihovi zahtevnosti, brez vpliva političnih in socialnih pomislekov. Vzrok za mnoga nezadovoljstva delavcev v zvezi s plačami je bila metoda zahtevnosti dela oz. relativna razmerja. Tisti, ki so menili, da je njihovo delo več vredno, so kazali na uravnalovko, drugi pa na prevelika razmerja. Dežurni krivec je bila metodologija. Kljub temu, da smo jo dopolnjevali.

Ne smemo pozabiti na usmeritve Filadelfijske deklaracije, ki govori, da je delovna sila blago, vendar je treba ceno delovne sile določati upoštevaje raven družbene produktivnosti, potrebe delavcev po reprodukciji in splošno gospodarsko stanje.

Zahtevnost dela je le izhodišče

in pripomoček za določanje minimalne plače (v našem primeru izhodiščne plače za devet zahtevnostnih razredov in v primeru njihove členitve za plačilne razrede v okviru zahtevnostnih razredov). Po tej poti se uresniči težnja po uravnavanju minimalnih plač, ne glede na to, ali jih določa trg ali kdo tretji. Tako določene izhodiščne plače so kalkulatorne, planske in obračunske postavke in osnova za motivacijo po načelu: znano delo, znana plača. Še najslabša rešitev bi bila, če bi z zahtevnostjo uravnavali uspešnost delavcev.

Zahtevnost dela je pomembna tudi za organizacijo dela, izobraževanje delavcev in za varstvo delavcev pri delu. Zahtevnost dela in plače je treba rešiti na ravni podjetja, delno tudi v panogi ali dejavnosti. S tem se odpira pot podjetništvu, tržnemu obnašanju in boljšemu poslovanju v podjetju.

Sindikatu ostane politika plač. Cilj je plača, ki v danih gospodarskih razmerah omogoča čimvečjo zaposlenost in ustrezno kupno moč delavca.

S spremembo podjetništva, tehnologije, vpeljave računalništva lahko pričakujemo decentralizacijo odgovornosti v podjetjih, ob hkratnem združevanju nalog. Nove tehnologije in organizacijo dela ter nagrajevanje moramo obravnavati v medsebojni povezanosti, ne pa vsako zase. Tako si sindikat zagotavlja informacije, spremljanje in nadzor delodajalske oblasti.

Brane Mišič

Kakšno usodo je vlada namenila slovenskemu gradbeništvu in njegovim delavcem? To vprašanje se je kot rdeča nit vleklo med pogovorom domala popolnega izvršnega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije z ministrom za industrijo in gradbeništvo Dušanom Šeškom in ministrico za delo Jožico Puhar, v sredo zvečer v Šeškovem kabinetu. In kakšen je bil odgovor?

Predsednik Franc Berginc je po uvodnem nagovoru spomnil svoja gostitelja, da je Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD) skupaj z ustreznim združenjem pri Gospodarski zbornici že lansko pomlad izdelal »analizo in program sanacije stanja v gradbeništvu s predlogi ukrepov za uveljavitev tržnega gospodarstva« in ga predložil tedanjemu ministru Izidorju Rejcu. Ker je ta dokument ocenil za realnega in koristnega, ga je ponudil v obravnavo in sprejem, s čimer pa se tedanja vlada (še) ni strinjala, češ da je potrebna predhodna medsebojna uskladitev republiških resorjev. Do te uskladitve pa potem nikoli ni prišlo in SDGD je lahko na problemski konferenci junija letos nemočno ugotavljal, da je položaj v njihovih dejavnostih čedalje slabši. Berginc je to dokazoval s konkretnimi podatki, da se je v zadnjem obdobju zaposlenost zmanjšala za tretjino, da so plače njihovih delavcev v povprečju za 20 odstotkov nižje od povprečnih v gospodarstvu in da podjetja le 40- do 50-odstotno spoštujejo tarifni del panožne kolektivne pogodbe. Zaradi

PRETEŽNO OBLAČNO Z OBČASNIMI PADAVINAMI

Jožica Puhar in Dušan Šešek (v ozadju) sta sicer pozorno prisluhnila delegaciji Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije, kaj več kot razumeti jih pa nista mogla. (Slika: Sašo Bernardi)

vsega tega so čedalje večje socialne stiske zaposlenih, ki se utegnejo z bližajočo se mrtvo sezono še stopnjevati. Nekaj bo treba ukreniti, sicer...

Dušan Šešek, ki je – kot se je izkazalo – dobro seznanjen z razmerami v gradbeništvu, je soglašal, da porast investicijskih del ne bi potegnil iz krize le gradbeništva, temveč bi ugodno vplival tudi na preostalih 28 industrijskih panog. Žal pa teh del najbrž ne bo vse dotlej, dokler ne bo sprejeta lastninska zakonodaja. Nekoliko jasnejši bi utegnili biti položaj pri gradnji cest, kjer se bo osebno zavzemal za dodeljevanje koncesij tistim firmam, ki bodo v dela vključevala naša podjetja. Krediti za to so menda že najeti, kot pa se je izkazalo, elaborati za gradnjo cest še vedno niso izdelani. Tu bi lahko bil sindikat še bolj agresiven. Tako kot tudi pri ugotavljanju, ali stanovanjski skladi namensko uporabljajo denar od prodaje stanovanj ali ne. Na uho mu je namreč prišlo, da so ga marsikje prelili v plače. Takih enostavnih resnic je Šešek natresel še nekaj. Ko so mu denimo potarnali, kako je z delom na črno, jih je zavrnil z vprašanjem: »Ali je sindikat že koga prijavil?« Po

lovno mesto, vendar ga nihče ni hotel sprejeti. »Ali veste vi za koga?« je dvignil roke.

Ministrica za delo Jožica Puhar, ki se je tik pred tem sestankom vrnila z uradnega obiska v Nemčiji, je povedala, da na izvajanju tarifnega dela kolektivnih pogodb nima vpliva, ker je spoštovanje njegovih postavk pač odvisno od učinkovitosti podjetij samih, da pa je za realno ceno dela.

Delegacija SDGD je z mešanimi občutki zapuščala vladno posloplje. Ker kakšnega odrešilnega odgovora za vse svoje tegobe niti ni pričakovala, jo je zadovoljilo že dejstvo, da ministrstvu poznata njihov položaj, da jih razumeta in da mislita nanje. Zunaj pa jih je pričakalo pretežno oblačno vreme z občasnimi padavinami. Je bila vsaka podobnost z razmerami v gradbeništvu zgolj slučajna?

D. K.

Jožica Puhar zavaja javnost

Javne izjave ministrice za delo Jožice Puhar v zvezi z odpovedjo splošne kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti pomenijo zavajanje javnosti. O tem govore naslednja dejstva:

1. Vlada Republike Slovenije je na seji 8. oktobra 1992 sprejela sklep, da s potekom roka, za katerega je bila sklenjena, odpove splošno kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti. Ta rok poteče 19. oktobra 1992.
2. Vlada je pooblastila resorna ministrstva, da odpovedo vse panožne kolektivne pogodbe, ki jih je sklenila vlada Republike Slovenije, in sicer z dnem poteka roka, za katerega so bile sklenjene.
3. Hkrati je vlada RS sprejela sklep, da se pripravita osnutka dveh novih splošnih kolektivnih pogodb, in sicer za področje negospodarstva in za področje gospodarske infrastrukture.
4. Iz teh treh sklepov popolnoma jasno sledi, da s potekom veljavnih kolektivnih pogodb njihova veljavnost ugasne in jih ni več mogoče uporabljati kot pravno podlago za urejanje in odločanje o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev v teh dejavnostih.

5. Ob vsem tem pa ministrica za delo trdi, da normativni del splošne kolektivne pogodbe velja. Pri tem pa moram ministrico poučiti, da je kolektivna pogodba sestavljena iz dveh delov: iz normativnega, ki določa pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev in delodajalcev, in iz obligacijskega dela, ki ureja pravice in obveznosti strank (podpisnikov) kolektivne pogodbe. Normativni del pa je razdeljen na delovnopравни in tarifni del.

Sprašujem se, ali je ta njena trditev posledica nepoznavanja vsebine kolektivne pogodbe ali pa pomeni zavestno zavajanje javnosti, še zlasti pa zaposlenih v negospodarskih dejavnostih, in napad na sindikate, na njihovo vlogo in delo, pa tudi na nekatere rezultate na področju kolektivnih pogodb?

6. Ker veljavni zakon o delovnih razmerjih določa, da se cela vrsta pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev ureja s kolektivnimi pogodbami oziroma splošnimi akti, je odpoved splošne kolektivne pogodbe povzročila pravno praznino, saj na področju negospodarstva večina dejavnosti, pa tudi organizacij, nima niti kolektivnih pogodb niti splošnih aktov.

Zato bo odločanje o pravicah delavcev, ki so bile doslej urejene s kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti, med drugim tudi o sodelovanju delavcev pri odločanju, o pogojih za delo sindikatov, o vsebini pogodbe o zaposlitvi, o razporejanju delavcev, o delovnem času, o dopustih, o presežkih delavcev, o izobraževanju, da ne naštevam plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja, v celoti prepuščeno poslovodnim organom in predstojnikom.

7. Pri tem pa je treba omeniti, da razen dveh členov, ki določata izhodiščne plače in možnost njihovega začasnega znižanja za 20 %, nobena druga določba splošne kolektivne pogodbe med podpisniki ni bila sporna. Tudi predlogi za spremembe in dopolnitve splošne kolektivne pogodbe, tako s strani vlade kot s strani sindikatov, so se nanašali izključno na ta dva člena.

8. Svobodni sindikati smo vladi Republike Slovenije predlagali, naj umakne sprejete sklepe o odpovedi kolektivnih pogodb ali pa naj jih dopolni s sklepom, da se določbe splošne in drugih kolektivnih pogodb, ki jih je vlada oziroma jih bodo resorna ministrstva odpovedala, uprablyajo do sklenitve novih.

Gregor Miklič,
član predsedstva S ZSSS

CGIL – ZSSS pripravljata sporazum

Delegaciji Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki jo je vodil sekretar S ZSSS Rajko Lesjak in italijanskih sindikatov CGIL Furlanije-Juljske krajine, ki jo je vodil sekretar Roberto Treu, sta se prejšnji teden sestali v Trstu. Predstavniki obeh sindikatov so se dogovorili o skupnih točkah, ki jih bo vseboval sporazum o medsebojnem sodelovanju, ki naj bi ga v kratkem podpisali. Predstavnike svobodnih sindikatov pa so zanimale prve ocene in izkušnje v zvezi s stavko, ki je bila pred dnevi v Italiji in v kateri je sodelovalo blizu deset milijonov delavcev. Te izkušnje in ocene so bile za svobodne sindikaliste dragocene še zlasti zaradi vladne odpovedi kolektivne pogodbe za negospodarstvo in nekaterih panožnih pogodb ter zaradi nekaterih vladnih razmišljanj, ki kažejo, da vlada skuša sindikate postaviti na obrobje družbenega dogajanja.

P. V.

SPORAZUM O ZAGOTAVLJANJU SOCIALNE STABILNOSTI

(Glavni vsebinski poudarki sporazuma po predlogu vseh sindikatov v R Sloveniji)

Vlada R Slovenije se s sporazumom obvezuje:

- za pripravo takšnega zakona o stečajih, da bodo delavci imeli enake pravice kot trajni prezečki po zakonu o delovnih razmerjih;
- da bo predlagala ratifikacijo mednarodne konvencije št. 154 o kolektivnih pogodbah in konvencije št. 168 o pospeševanju zaposlovanja in varstvu pred brezposelnostjo;
- da bo predlagala spremembe zakona o dohodnini, s katerimi bo kompenzirala negativne učinke ekonomske politike na socialno raven delavcev z najnižjimi prejemki;
- da bo izvajala v sporazumu določeno politiko cen najpomembnejših prehranbenih proizvodov in infrastrukture;
- vodila dogovorjeno politiko plač za dejavnosti, kjer je so-podpisnik kolektivnih pogodb;
- preprečevala padanje zaposlenosti;
- proučila možnost tripartitnega solidarnostnega sklada za izvajanje tarifnega dela kolektivnih pogodb.

Gospodarska zbornica Slovenije se obvezuje za:

- razširitev izobraževanja poslovodnih in strokovnih kadrov;
- oblikovanje kriterijev za plače vodilnih in vodstvenih kadrov.

Sindikati se obvezujejo za:

- socialni mir, če se bodo cene in plače gibale skladno s sporazumom.

Politika cen

Cene elektrike, nafte, plina, PTT in komunale se lahko povečajo za toliko, kot se spremeni tečaj tolarja in podražijo uvozne surovine. Zaradi povečanja cen življenjskih potrebščin se cene teh proizvodov in storitev lahko povečajo le po posebni regresivni lestvici.

Neprofitne najemnine naj se uveljavijo postopno v šestih delih in ob upoštevanju gibanja plač.

Cene moke, kruha, mleka, mesa, olja in sladkorja se lahko spreminjajo po enaki regresivni lestvici kot cene električne

energije. V primeru motenj na trgu mora vlada posredovati z blagovnimi rezervami, interventnim uvozom in določanjem prodajnih cen.

Politika plač

Vlada naj zakon o zajamčenih OD spremeni oziroma nadomesti z novim zakonom o minimalni plači. Ta naj ima prioriteto v vrstnem redu izplačil.

Vlada bo z ukrepi tekoče ekonomske politike zagotavljala redno izplačevanje minimalnih plač. Vlada bo zagotavljala usklajevanje minimalnih plač in nadomestil po posebi lestvici, podobni tisti, ki velja za cene kruha in elektrike.

Izhodiščna plača za prvi tarifni razred ne sme znašati manj kot 60 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu. Kolektivne pogodbe je treba dopolniti in spremeniti, vendar tako, da bodo zagotavljale reprodukcijo delovne sile.

Plače v gospodarstvu in negospodarstvu se bodo usklajevale po posebni eskalacijski lestvici. Če se bodo življenjske potrebščine podražile za manj kot 3 odstotke, se plače tisti mesec ne bodo povečale. Če se v posameznem mesecu življenjske potrebščine (ŽP) podražijo do 5 odstotkov, se plače povečajo po formuli $\text{ŽP} \times 0,70$. Plače se povečujejo vsak mesec oz. kumulativno. Mesечно se usklajujejo tudi različni regresi in drugi denarni prejemki. Sedanje izhodiščne plače iz kolektivnih pogodb se uporabljajo do sprejetja sprememb in dopolnitev teh pogodb.

Razlika med obračunanimi plačami po kolektivnih pogodbah in dejansko izplačanimi OD se realizira pri lastninjenju podjetij in v stečajnih postopkih.

Ta predlog socialnega sporazuma so skupaj oblikovali sindikati Slovenije in ga posredovali vladi, zbornici in drugim partnerjem. O vsebini bo v petek, 23. oktobra razpravljala svet Zveze svobodnih sindikatov. Pričakujemo, da bo z nekaterimi popravki gradivo sprejel, kljub temu, da imajo posamezni sindikati iz sestave ZSSS različne poglede na njegovo vsebino.

F. K.

OTROKOM PRIJAZNA ŠOLA

Naslov članka je avtorjev, govori pa o stiski učiteljev. Vse kaže, da so učitelji premagali privzgojeni strah in za sredo, 28. oktobra, napovedali protest pred slovenskim parlamentom.

V zadnjih dneh je velikokrat slišati različna mnenja o naši šoli. In to vseh tistih, ki so na kakršnokoli način povezani z njo. Največkrat so razmišljanja o šoli naperjena proti učiteljem. Tu je moje mnenje, mnenje prizadetega učitelja. Sem oče in učitelj v osnovni šoli. Strog, a poskušam biti dober oče. Hčerki poskušam razvijati kar se da pravilen odnos do učenja, dela, razvijati delovne navade, da ji v življenju ne bo hudo prijeti za kakršnokoli delo, da se dela ne bo izogibala. Želim ji razviti občutek odgovornosti: do sebe, do drugih, do dela, do življenja. Toliko o mojih prizadevanjih kot očeta.

Kaj pa moja razmišljanja (že vrsto let mi rojijo po glavi) o sebi kot učitelju in o vsem, kar se dogaja v našem šolstvu in odmevih o njem ter vzdušju, ki se ga želi o njem v javnosti ustvariti?

Že šestnajst let poslušam o šoli: učenci so reveži, učenci doživljajo šoke, stresse, učenci se bojijo spraševanja, slabih ocen (nato pa staršev, ki jih »nažirajo« zaradi le-teh), učencev nihče ne razume, učni načrti niso dobri (pa smo jih že ničlikokrat spreminjali), so preobsežni, učence preobremenjujejo z nepotrebnimi »snovmi«, ki jih v življenju nikoli »ne bodo potrebovali«, učenci so objekti, ne pa subjekti v učnem procesu, učenci (pa tudi starši) ne morejo vplivati na delo in življenje šole, učenci se v šoli dolgočasijo, večina učencev šole ne mara, nenazadnje učitelji so »mučitelji«.

Leta in leta nam (učiteljem) poskušate vcepiti občutek krivde. In ste nam ga. Tudi strahu. Učitelj (kadar je prihajalo do nezadovoljstva različnih slojev, poklicev in strok, danes pa do številnih stavk) je bil zadržni, ki si je upal javno izraziti svoje nezadovoljstvo (največkrat sploh ne), se ni upal potegniti za svoje »pravice«. Naučili ste ga molčati, ubogati, kimati nadrejenim. Za vse zgrešene projekte v šolstvu, ki jih je, seveda največkrat v javnosti molče, moral učitelj uvajati v svojem delu, ne da bi njega kot praktika kdo vprašal za mnenje, je bil vsaj sokrivce (seveda v očeh javnosti).

Spomnil bom na nekatera dejstva. Poglavitna naloga šolstva je bila, posebej je na tem poudarek danes, da se ustvari »učencu prijazna šola«. Učenec naj bo razbremenjen (skrajšali smo učne načrte), učenca se ne sme maltretirati (tepsti, duševno trpinčiti), učenec se lahko pritoži, učenec lahko vpliva na oblike in metode dela, učenec (vsaj pri nekaterih predmetih) lahko izbira teme, celo

učitelje naj bi izbiral in šolo, ki jo bo obiskoval. Učenec ima pravico do počitka (npr. med vikendi naj se ne bi učil, ker so ti čas počitka), spraševanje naj bi bilo napovedano, pri učencu se ne sme loviti neznanja, ampak iskati znanje, učenec naj sam odloča o tem, kdaj in kaj se bo učil ter koliko se bo učil, učenec naj bo subjekt, naj bo aktiven in naj sodeluje pri učnem procesu, naj bo kreativen, naj se svobodno izraža. In učitelj? Naj bo vedno prijazen, potrpežljiv, sproščen oz. ustvarja sproščeno delovno vzdušje, naj bo vedno pripravljen pomagati pri učenju, pomagati učencem v stiskah, naj bo ustvarjalen, kreativen, izviran, objektivni. Lepo. Strinjam se.

Ozrmo se nekaj let nazaj. Upoštevač vse zgolj omenjeno, so se začele uvajati novosti. Omenil bom samo primer ocenjevanja. Ocenjevanje naj bi učencem povzročalo številne težave: stresse, frustracije, strah pred slabo oceno, nato pred starši, pobege z doma, kriminal, zasvojenosti, celo samomore. Pa so bile odpravljene številne ocene za vzgojne predmete (likovna, glasbena, tehnična, telesna, gospodinjstvo) in uvedene opisne (manj uspešno, uspešno, zelo uspešno), pri predmetu etika in družba pa ocene sploh ni. Nato se je začelo uvajanje trimestrijev. Cilj: učenec je še bolj razbremenjen, manj je ocen... Naj to komentiram. Ali bi še delal (jaz ali kdorkoli drug), če bi namesto plače uvedli razne pisne in ustne pohvale? Ali bi se s temi lahko preživljal? Ali bi me bil kdo sposoben motivirati za delo? Težko. Učenec se tega dobro zaveda, saj bo, denimo, odličen

tudi v primeru, če bo pri kakšnem vzgojnem predmetu ocenjen z manj uspešno (pa tudi starši so na roditeljskih sestankih in govornih urah pozorni samo še na predmete, ki so ocenjeni s številnimi ocenami). Prav, saj nismo vsi za vse sposobni. Kaj pa druga plat tega? Ali ni res, da je lahko ta manj uspešno posledica ne nespošobnosti učenca, da bi bil pri vzgojnih predmetih bolj ali manj uspešen, ampak občutka, ki ga je ta sistem pri njem že ustvaril, da se ni treba truditi, ker posledice niso hude. In kaj potem ta učenec (ne vsi, so pa) dela pri takem predmetu? Nič, moti pouk (ne čuti potrebe ali nima motiva za delo), učiteljevo delo malo ceni (ali s svojim obnašanjem in odnosom daje tak videz), ga celo ponižuje. Ja seveda, za to ni kriv učenec. In, kaj mislite, kdo je kriv, odgovoren? Ne sistem, temveč učitelj. Saj ne zna učenca motivirati ali celo ni sposoben za delo. Spet ta občutek krivde!

In kaj so hoteli ustvarjalci tega doseči (psihologi, pedagogi, didaktiki in drugi strokovnjaki)? Lepa zamisel, tako kot nekoč samoupravljanje. Da učenca ne bo več strah pred oceno, da bo sproščen in ustvarjalno pridobil znanje. In moje skromno mišljenje praktika (ki ga že leta skrivam v sebi, saj sem poln občutkov krivde)? Uporabil sem (poučujem zgodovino, zemljepis in tudi etiko in tudi etiko in družbo) številne metode in oblike dela z upoštevanjem želja učencev: individualizacija, diferenciacija, delo v dvojicah, skupinsko delo, polprogramirano delo, zdaj že projektno delo, pa z mnogimi viri z uporabo medijev (medtem ko za etiko in

Za božjo voljo!

gospodarskih razmerah, za katere pa ni mogoče reči, da so edini razlog, ki sili vlado v socialni pakt, od katerega bi mi več imeli takoj, toda prav kmalu oni še več, saj to pred volitvami potrebujejo kot berač kruha, ki ga petdesetodstotno uresničevanje kolektivnih pogodb tudi delavcem ne daje in bi ga socialni pakt še manj, zato pa nismo ne za eno ne za drugo, čeprav smo za oboje življenjsko zainteresirani, le vladi je treba pokazati zobe, da se ji posveti, da tudi mi vemo, da ni kje vzeti in da to naši delavci nujno potrebujejo za preživetje, ker jih sicer ne bomo več mogli krotiti in bodo šli pred vlado in pred sindikat povedat, da nismo za socialni pakt, če pa že mora biti, mora spoštovati podpisane kolektivne pogodbe, da bo vlada lahko uresničila svoj gospodarski program, ki naj ustvari pogoje za takšen socialni

družbo nekaj časa nisem imel niti priložnosti kot pripomoček za delo, kaj šele diapozitivov, prosojnic, kasnetnih filmov, filmov, video posnetkov itd. In sem kot vester učitelj moral vse sam pripraviti – pa saj se mi nikoli ni bilo težko pripravljati na pouk, celo še vedno z veseljem vse to delam. In vse to z enim ciljem: učenca motivirati. In rezultati? So, vendar ne taki, kot bi lahko bili. »Pa saj ni ocene,« pravijo nekateri učenci. In že prvo uro, potem pa še velikokrat v šolskem letu, me mnogi kar naprej sprašujejo: »Pa zakaj se moramo to učiti?« Ali mislite, da jim tega že prvo uro ne razložim? Pa vendarle, zakaj bi se učil, »če ni potrebno.« »Saj za svoje delo ne bom nagrajen.« »Boš, je moj odgovor.« »Nagrada je znanje.« Kdo, se sprašujem, je v teh letih mladosti, v osnovni šoli, vključno z mano, z vami, z otroki danes, in verjetno bo tako tudi v prihodnosti, imel tako razvito zavest, da se je učil za znanje, zase? Nekaj in nekdaj te je moral vedno v delo »siliti«, te kontrolirati: starši, ocena. To je v učenca vzbujalo strah (pa seveda se strinjam, ne sme biti ta strah prehud). Kaj pa je končno posledica strahu (če se ne bom učil, bodo slabe ocene, če bo slab učni uspeh, se bom težko vpisal v srednjo šolo in še teže prišel do poklica, kako se bom vključil v življenje in družbo, kako bom živel)? Posledica občutka strahu je občutek odgovornosti. Če strahu ni, ni odgovornosti. Do vsega. Do staršev, do učitelja, njegovega dela oz. prizadevanja, do poklica, do službe, do družbe (lep primer odgovornosti, ki izhaja iz občutka strahu, je trema nastopajočega, ki mu ni vseeno, kako bo njegov nastop občinstvo sprejelo).

In »mi« bi radi prijazno šolo, šolo brez strahu. Kakšne pravljice so to? Človek, odkar obstaja to

bitje, je in bo hotel za svoje delo »plačilo«. Za učenca, ki se v teh letih (svojih) še sploh ne zaveda, zakaj se mora učiti, pa čeprav mu o tem vsakodnevno »nakladamo«, in mu po glavi rojijo še vedno čisto druge stvari, to »plačilo« mora biti otipljivo, da ga bo občutil, da se bo zanj potrudil, ker sicer... Kaj proizvajajo šola? Znanje. In kaj že nekaj let nazaj strokovnjaki ugotavljajo? Da je splošni nivo znanja učencev vse nižji. Kdo je za to kriv? Učitelj (predvsem). Ne zna ali slabo zna opravljati svoj poklic. Kolikor jaz vem, so učitelji (velika večina) veliki garači, vestni in odgovorni ljudje. Za ta poklic so se odločili samo z enim ciljem, da to našo mladino čim več naučijo. To je lep, human poklic. Ugotovljeno je, da se po znanju naši učenci zelo uspešno kosajo z drugimi učenci v svetu. In kdo je za to zaslužek?

Iz vsega tega se mi je porodila še ena misel. Ali ni ustvarjanje (v zadnjem času po radiu, TV, v časopisju) slabega vtisa o naši šoli in učiteljih pesek v oči javnosti in učiteljem samim? Ali ni cilj še naprej pri učiteljih ohranjati občutek slabe vesti? In nenazadnje, ali ni to zelo pretkana politika? Odgovor: učitelj mora bolj kvalitetno opravljati svoje delo, se nenehno izobraževati, kajti on je glavni krivec za učencem neprijazno šolo in vse težave, ki naj bi jim jih le-ta povzročala. Tako bo učitelj še vedno živel in delal z občutkom krivde in bo zelo dobro premislil, ali naj ali naj ne dvigne glave in glasno pove, kako je že leta njegovo garaško delo slabo ovrednoteno. Tako bo učitelj svoje nezadovoljstvo še naprej skrival globoko v sebi, še naprej bo kimal, še naprej bo eden redkih, ki ne bo šel stavkat, ko so velikokrat vendarle številni razlogi za to in da bi moral biti bolj ponosen na svoje delo. Pa saj se za učitelja stavkati ne

pakt, da bo tudi delavec imel kaj od tega, ne pa samo pogajalci, kajti...

Mi smo za pogajanja za novo gospodarsko in negospodarsko kolektivno pogodbo in sploh so v ta namen pripravljene dobri predlogi, a nismo zanje, kajti če bi bili, bi zanikali, da nismo nikogar pooblastili, da se pogaja tudi v našem imenu, pri čemer bi radi vedeli, zakaj šele v časopisu preberemo, kaj mislimo, in na radiu slišimo, kaj hočemo, mi pa moramo zagotoviti, da pride do podpisa nove kolektivne pogodbe tako, da nam nihče ne bo solil pameti ali skrival papirjev in izračunaval košarico, nas pa potiskal ob rob, oziroma kakor da mi nismo za kolektivno pogodbo in še kakšen Mišič, ki ga nič ne razumemo, in sploh nismo za, ker če bi bili za, bi članstvo reklo, da nismo samostojni, in sploh je to čisto prav, saj do konca leta še velja, bi pa prav radi vedeli, s kakšnim interesom nekateri niso za, saj nič ne škoduje, če malo pritismo na vlado, ki se obnaša, kakor da mi ne bi bili enotni...

(Za božjo voljo, ne odnehajte! Na najboljši poti ste, da onemogočite socialni pakt, ukinite kolektivne pogodbe, razpustite sindikate in izžvižgate delavce.)

P. S.

To je poizkus približno nepristranskega zapisa enotnega mnenja sindikatov o socialnem paktu in kolektivnih pogodbah, za katere nismo, kajti...

Da se ti zrola!

Doro Hvalica

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

● ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski–sindikalni del. Cena 700 SIT.

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodišni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Rokovnik-priročnik '93
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Nova ureditev ...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČRP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

Nepošteni pogodbeni pogoji bodo po novem nični

Pri varstvu potrošnikov je mlada slovenska država še vedno bosa, kar nam, seveda, ni niti najmanj v čast. Posebno zato ne, ker si, vsaj večina izmed nas, želi pravno državo in civilizirano družbo, ki bo daleč proč od balkanske krčme in čim bližje uglajeni Evropi. No, vse to so za zdaj še vedno le pobožne želje, kajti osnutek zakona o varstvu potrošnikov je še vedno v skupščinskih klopek.

Pa tudi potlej, ko bo zakon sprejet, ne bomo kar tako na zeleni veji. Premakniti se bo moralo tudi v naših glavah in opravi bomo morali z dosedanjim načinom razmišljanja, da je kupec oziroma porabnik vedno in povsod dolžan držati jezik za zobmi in biti z vsem zadovoljen.

Zavajanje se ne bo več obrestovalo

Razumljivo si večina izmed nas od zakona o varstvu potrošnikov veliko obeta. Precej pa je tudi takih, ki imajo na predlog nemalo pripomb, saj jih bo zakon, če bo sprejet, prisilil k bolj poštenemu delu. To pa, kajpak, mnogim ne gre v račun.

Seveda predvideva osnutek zakona tudi večji red na področju ekonomske propagande. Doslej so lahko propagandisti čivkali po svoje in jim poslušalci niso bili mar. Po novem bo drugače. Kdor bo zavajal, kdor bo izrabljaj neznanje kupcev oziroma porabnikov, bo za to odgovarjal in plačal storjeno škodo.

Drugačni bodo tudi pogodbeni pogoji. Doslej so le-te določala podjetja in praviloma nikoli niso bili v korist potrošnikov. Pa tudi nobenega vpliva niso imeli ljudje

pri sklepanju pogodb. Zato novi zakon določa, kateri pogodbeni pogoji so do potrošnikov nepošteni. Če pogodba takšne pogoje vključuje, so ti nični in brez pravnih posledic za potrošnika.

Najobsežnejše poglavje osnutka zakona o varstvu potrošnikov je kajpak poglavje o prodaji blaga in storitev. Zakon določa, da mora podjetje prodajati blago oziroma opravljati storitve na način, ki ni v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji.

Ko bo zakon sprejet, bo imel potrošnik pravico za blago z napako zahtevati, kjer je bilo kupljeno, zamenjavo, vrnitev plačanega zneska, odpravo napake ali vrnitev plačanega zneska v sorazmerju z napako. Če je napaka na blagu očitna, bo moral kupec to podjetju sporočiti v osmih dneh, kar pomeni enak rok, ki ga pri očitnih napakah na blagu določa zakon o obligacijskih razmerjih.

Zelo pomembno je, da zakon pravico do reklamacije razširja na storitve, kar doslej v slovenski zakonodaji ni bilo urejeno. Če je bila storitev opravljena nepravilno, ima potrošnik pravico zahtevati od podjetja, da storitev ponovno opravi ali da se mu vrne plačani znesek. Če je na-

Osnutek zakona o varstvu potrošnikov razširja pravico do reklamacije tudi na storitve. Takšne in drugačne, denimo tudi na turistične. Po novem bo torej treba imeti tudi nekaj v glavi ne le... Slika: Saša Bernardi

paka pri opravljeni storitvi očitna, velja enak rok kot za očitne napake pri blagu, če pa gre za druge napake pri storitvi, mora svojo zahtevo potrošnik sporočiti podjetju v enem letu po opravljeni storitvi.

V tem poglavju ureja predlagani zakon tudi dva novejša načina prodaje, to je prodajo po pošti in prodajo, kjer se pogodba sklene zunaj poslovnih prostorov podjetja. Pri prodaji po pošti lahko kupec v sedmih dneh po prejemu blaga od pogodbe odstopi, podjetje pa mu mora vrniti

že plačano kupnino. Enak rok za odstop od pogodbe velja tudi, če se pogodba sklene zunaj poslovnih prostorov podjetja. Vse omenjeno ni niti najmanj od muh, saj se pri obeh načinih prodaje porabnik znajde v podrejenem položaju nasproti podjetju, ker nima možnosti, da bi kakovost in ceno ponudbe primerjal z drugimi ponudbami na trgu.

Imeli bomo javni zavod za varstvo potrošnikov

Teze zakona zajemajo med drugim tudi določbe o strokovni izobrazbi oseb, ki je potrebna za opravljanje turističnih storitev. Pogoje za opravljanje določenih turističnih storitev predpiše minister, pristojen za turizem, v soglasju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo in šport ter Gospodarsko zbornico Slovenije.

Glede na to, da so dejavnosti, povezane z varstvom potrošnikov, v interesu republike in njenih državljanov, teze zakona te dejavnosti opredeljujejo kot javno službo. Za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, obveščanja, organiziranja primerjalnega ocenjevanja izdelkov in storitev in svetovanja se predvideva ustanovitev javnega zavoda za varstvo potrošnikov. Predlagatelj meni, da se bosta z delovanjem takšne ustanove izboljšali obveščeno in izobraženo potrošnikov, politika varstva potrošnikov pa se bo hkrati načrtno uresničevala.

Andrej Ulaga

KONZUMI

KONZUM d.o.o. LINHARTOVA 13, 61000 Ljubljana

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ ŠT. 12

NA ZALOGI IMAMO VEČJE KOLIČINE TEHLE ARTIKLOV, KI JIH DOSTAVIMO:

SLADKOR 50/1	58,00 SIT/KG
SLADKOR 1/1	67,00 SIT/KG
OLJE SONČIČNO PVC 1/1	138,00 SIT/LIT
MAKARONI CERES, štiri vrste 1/2 kg	76,00 SIT/KOM
SADNI SIRUPI-RAZLIČNIH OKUSOV 1/1	195,00 SIT/LIT
TUNE FILETI V OLJU 125 g	105,00 SIT/KOM
KIS ALKOHOLNI AROM. KISKO 1/1	107,00 SIT/LIT
KAVA - UVOZ AVSTRIJA	420,00 SIT/KG

SOKOVI PFANNER 1 LIT 50%, 60%, 100% ZELO UGODNO!
POSEBNI PROGRAMI ČISTIL IZ AVSTRIJE - KREME IN MILA PALMOLIVE, MEHČALCI MEDO, POMIVALNE GOBICE, CIF, AJAX, MREŽICE ZA ROSFREI POSODE, VILEDE, ALU FOLIJA, LAK ZA LASE - TAFT IDR.
PO ZELO UGODNIH CENAH!

PRALNI PRAŠEK WEISSER RIESE 3/1	599,00 SIT/PAKET
PRALNI PRAŠEK FAKS HELIZIM 3/1 BIO	519,00 SIT/PAKET
PRALNI PRAŠEK LIND 3/1	499,00 SIT/VREČKA
WC PAPIR 8/1	185,00 SIT/KOM

OZIMNICA Z DOSTAVO

VELIKA OZIMNICA 12 KOM ETA KAMNIK	1.550,00 SIT
MALA OZIMNICA 6 KOM ETA KAMNIK	740,00 SIT
KROMPIR BELI IN RDEČI	21-22 SIT/KG
JABOLKA GLOSTER, ZLATI DELIŠES	49,00 SIT/KG
ČEBULKA	44,00 SIT/KG

PRIPRAVLJAMO PAKET - »KOŠARICA ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN« - NA OBROČNO ODPLAČEVANJE V TRGOVINAH KONZUMA NA VOŠNJAKOVI 5 IN V GAMELJNAH 23 PRIPRAVLJAMO TEDEN KONZUMA OD 26. 10. 1992 DO 1. 11. 1992 Z VELIKO UGODNOSTMI!

V KONZUMU LAHKO NAROČITE TUDI ŠOLSKE ZVEZKE RAZLIČNIH VELIKOSTI TER STENSKE IN NAMIZNE KOLEDARJE, ROKOVNIKE IDR. ZA LETO 1993!
SINDIKALNI ZAUPNIKI LAHKO ŽELENE KOLIČINE NAROČIJO PISNO NA NASLOV KONZUM d.o.o., LINHARTOVA 13, LJUBLJANA ALI PO FAKSU 061-110-338.
INFORMACIJE DOBITE PO TEL. 061-320-963!

DANES NAROČENO, JUTRI PRIPELJANO, PLAČAMO PRI PRVI PLAČI!

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE, Ljubljana, Dalmatinova 4
KONZUM d.o.o. Ljubljana, Linhartova 13
DELAVSKA HRANILNICA d.o.o. Ljubljana, Dalmatinova 4

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ

Ugoden nakup košarice življenjskih potrebščin

Skrčeno košarico sestavljajo tile izdelki:	
olje 1/1 - pvc	2 kom
sladkor 1/1	2 kg
moka tip 500 5/1	5 kg
testenine razne	3 kg
riž	2 kg
polenta 1/2	1 kom
tune fileti 125 g	2 kom
sardele v olju	3 kom
pašteta 100 g	1 kom
zdrob 1/2	1 kom
sol 1/1	1 kom
kis kisko 9%	1 kom
grah 200 g	1 kom
čokolino 200 g	1 kom
cedevita	1 kom
paradižnikov koncentrat	2 tubi
kava 1/2	1 kom
pudingi	2 kom
fižol rjavi 850 g	1 kom
majoneza	1 tuba
gorčica	1 tuba
knorr juha	4 kom
goveja kocka 10/1	1 kom
marmelada 1/1	1 kom
čaj šipek	1 kom
pralni prašek 3/1 (Weisser-Riese)	1 kom
toaletni papir 8/1	1 kom
zobna krema	2 kom
milo	2 kom
šampon	1 kom
čistilo za posodo	1 kom
artikli po dogovoru	
karton	1 kom
Vrednost paketa je 7000 tolarjev.	

Sindikalni zaupniki v podjetjih zberite naročila in jih pošljite pisno (tudi po telefaksu št. 061/110-338) na naslov Konzum d.o.o. Ljubljana, Linhartova 13.

Plačilni pogoji:

a) plačilo v celoti po prevzemu paketa ob prvi plači;
b) plačilo v treh zaporednih mesečnih obrokih po kreditni pogodbi, ki jo sindikati podjetij sklenujejo z Delavsko hranilnico. Pri obročnem odplačilu imajo prednost nakupa tiste sindikalne organizacije, ki svoja sredstva varčujejo pri Delavski hranilnici - ta tudi sicer omogoča kreditiranje.
Pri plačilu pod a) je cena paketa 7000 tolarjev.
Pri plačilu na tri obroke je mesečni obrok 2667 tolarjev.
Vsem naročnikom zagotavljamo dostavo po dogovoru s sindikalnim zaupnikom na sedež podjetja.
Vse informacije dobite po telefonu 061/320-963 ali 110-338.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 10. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za oktober 1992 znaša 2,7% mesečno, preračunano na letno raven 37%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
- vezava sredstev na odpoklic	1,62% - 1,75%	20,89% - 22,73%
- vezava sredstev nad 1 mesec	2,94% - 3,12%	41,11% - 43,85%
- vezava sredstev nad 2 meseca	3,12% - 3,20%	43,85% - 45,22%
- vezava sredstev nad 3 mesece	3,20% - 3,28%	45,22% - 46,59%
- vezava sredstev nad 6 mesecev	3,28% - 3,53%	46,59% - 50,70%
- vezava sredstev nad 12 mesecev	3,53% - 3,60%	50,70% - 52,07%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
- do 10.000,00 SLT	3,20%	45,22%
- od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	3,28%	46,59%
- nad 50.001,00 SLT	3,36%	47,96%

POHITITE IN VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316
Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

Morje

1. Hotel v Piranu - dve- in triposteljne sobe, etažne sanitarije. Polpenzion 29 DEM. Poseben vikend program - od petka do nedelje. Cena 58 DEM v tolarški protivrednosti.

2. Trisobno stanovanje v Novigradu. Cena 27 DEM na dan.

B. KUPIMO

Dve garsonjeri v Kranjski Gori kupimo. Ponudbe pošljite Atrisu.

C. POSEBNO OBVESTILO - sindikalne organizacije in druge lastnike počitniških domov, stanovanj in bungalovov, ki bi bili zainteresirani za skupno holdinško podjetje v republiki Hrvaški, vabimo k sodelovanju. Svojo namero sporočite Atrisu.

D. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmožljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, da proste termine ponudijo Borzi sindikalnega turizma. Čas novoletnih praznovanj že planiramo.

E. POSLOVNA POTOVANJA IN STROKOVNI OBISKI SEJMOV

Organiziramo vam individualno ali skupinsko potovanje kamorkoli po Evropi.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takoj vplačate 30% celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi daljši od 30 dni za že rezervirani oddih, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom potovanja. Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli ste - Borza sindikalnega turizma.**

Metod Zalar, direktor borze

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 40

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Počitniška hišica v Bohinju - opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. V oktobru cena 40 DEM. Termini najmanj 3 dni.

2. Apartmaji na Pokljuki - veliki apartma za 4 osebe, garsonjera za 2 osebi. V celoti opremljeni. Cena od 26 do 35 DEM na dan v tolarški protivrednosti.

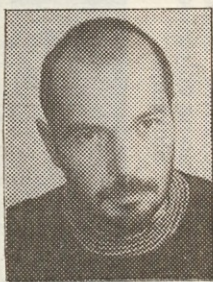
3. Garsonjera v Kranjski Gori - v celoti opremljena za 4 osebe, termini po 26. septembru. Cena 28 DEM na dan.

4. Apartmaji v Kranjski Gori - možen najem za eno leto (lahko tudi za tri mesece) - cena ca. 38 DEM dnevno.

Zdravilišča

1. Programi na Koroškem - eno-, dvo- ali tridnevni programi. Srečanje s Koroško; doživetje treh alpskih skupin, treh dolin, kmečkega življenja in prostrane narave. Pokličite (0602) 42-295.

2. Apartmaji v Atomskih Toplicah - opremljeni za 4 osebe, termini po 1. novembru. Cena 35 DEM - vključuje kopalniške karte.

Piše: Franci Križanič

Gradnja cest in gospodarska rast

Veliko depresijo, ki je zajela svetovno gospodarstvo v tridesetih letih tega stoletja in katere glavna značilnost je bilo spiralno upadanje produkcije, zaposlenosti in življenjskega standarda prebivalstva, je država odpravila tako, da je premajhno trošenje delavcev (za osebno porabo), podjetij (za investicije) ter tujine (izvozno povpraševanje) nadomestila s povečano državno porabo. Glede na to, za kaj je država trošila, so se izoblikovali trije osnovni načini izhoda iz depresije: nacifašistični z nakupi orožja in druge vojaške opreme, skandinavski socialdemokratski z izdatki za socialo, zdravstvo in šolstvo ter ameriški z izdatki za infrastrukturo (namakanje, gradnja elektrarn in cest). Druge države so kombinirale omenjene tipe in dodajale nekatere svoje ideje (Francija na primer spodbujanje nove gospodarske dejavnosti – turizma). Ko so se razmere ustalile in ko se je povrnila gospodarska rast, se je iz metod državnega vpliva na preprečevanje krize brezposelnosti razvil poseben sistem t.i. monopolne regulacije povpraševanja in gospodarskih zmogljivosti. Temeljlil je na standardizirani produkciji ter povečevanju produktivnosti z ekonomijo obsega in specializacijo. V njem pa so najbolje uspevala podjetja mastodonti, v katerih so srednje usposobljeni delavci, ob intenzivni uporabi energije, producirali za masovno porabo, ki jo je omogočala tesna povezava plač in profitov, dopolnjena z režimom potrošniških kreditov ter inflacijsko državno porabo.

Omenjeni sistemi monopolne regulacije se ob podražitvi surovin (zlasti nafte) v sedemdesetih letih tega stoletja ni obnesel. V danih razmerah je vodil do stagflacije (istočasnega povečevanja cen in upadanja gospodarske dejavnosti). Sodobne razvite in nekatere novo industrializirane države so to krizo (stagflacijo) odpravile s spletom omejevalne monetarne, ekspanzivne fiskalne ter aktivne zunanjetrgovinske in znanstveno-tehnološke politike. Te ukrepe so povezale z deregulacijo (zmanjšanjem državnih predpisov, ki omejujejo svobodno gospodarsko dejavnost) ter privatizacijo (odprodajo državnih podjetij zasebnikom), s katerima so povečali samostojnost podjetij in njihovo gospodarsko pobudo. Na ta način so spremenile dotedanje povezanost med povečevanjem produktivnosti in delitvijo učinkov tega povečanja med plače in profite, porabo in investicije. Vse te spremembe so privedle do gospodarske rasti, ki je temeljila na prilagodljivih tehnologijah, t.j. hitrem uwananju novih izdelkov in učinkovitejši produkciji. Za sodobno gospodarstvo je postala značilna informacijsko intenzivna produkcija, integralni marketing, decentralizacija odločanja, znanje in pobuda zaposlenih.

V sodobni regulaciji rasti gospodarskih zmogljivosti in obsega povpraševanja se vloga države ni zmanjšala, pač pa se je temeljito spremenila. Država zagotavlja zadostno povpraševanje z vključevanjem v mednarodne gospodarske povezave (na primer Evropska skupnost), aktivno tečajno politiko (če ji njeni trgovinski partnerji to dopuščajo) in včasih tudi neinflacijsko finansiranim primanjkljajem proračuna (glavni zaradi znižanja davkov ob dani državni porabi). V sodobnem svetu je postala zelo pomembna tudi vloga tržno razvite države pri ustvarjanju ugodnih pogojev za povečevanje gospodarskih zmogljivosti (torej ne samo pri zagotavljanju zadostnega povpraševanja). Tu je država s kulturno, znanstveno, šolsko in tehnološko politiko pomemben kreator »človeškega kapitala«, iz katerega izhajata produkcijska dejavnika znanost in podjetništvo. Od teh sta odvisna konkurenčnost in izvozno povpraševanje. Ponekod država s posebnimi projekti, v katere so povezani državni organi, zasebna podjetja in marketinške institucije, spodbuja razvoj posameznih panog, za katere ima »ricardijanske« komparativne prednosti (odvisne od naravnih bogastev ali pa ugodne tranzitne oziroma turistične lege). Med takšne projekte bi na Slovenskem sodil tudi razvoj cestne infrastrukture.

Rast povpraševanja in z njim zaustavitev depresije ter povratek stabilne gospodarske rasti je v Sloveniji odvisen od rasti izvoza, ta pa med drugim od sposobnosti trgovine, prometa, informacijske, telekomunikacijske, institucionalne in ne na koncu cestne infrastrukture. Glede na tranzitno in trgovsko lego Slovenije je torej izgradnja in stalno posodabljanje cest enako pomembno kot kreacija »človeškega kapitala« ter spodbujanje podjetniškega uwananja novih izdelkov, tehnologij in gospodarskih organizacij. Z gradnjo cest lahko slovenska država začasno hitro poveča povpraševanje ter ga neinflacijsko finansira z obveznicami, prodanimi prebivalstvu, gospodarstvu in tujini ali pa preko koncesij. Povečan promet po sodobnejših cestah bo omogočil – s cestninami ali obdavčenjem prodaje bencina – povrnitev vloženi sredstev.

Input-output analiza podatkov za leto 1986 je pokazala, da je povečanje dejavnosti nizkih gradenj (kamor sodi tudi gradnja cest) za enoto vplivalo na okrepitev dejavnosti celotnega slovenskega gospodarstva za količnik 1.19 te enote. Ta vpliv je bil leta 1986 manjši kot pri večini drugih gospodarskih panogah. Glavni vzrok je bila velika vezanost slovenskih nizkih gradenj na nakupe v jugoslovanskih republikah. Po približni oceni razmer ob razpadu Jugoslavije se je multiplikativni vpliv nizkih gradenj na slovensko gospodarsko rast povečal (zaradi preusmerjanja nakupa repromateriala iz jugoslovanskega na slovenski trg) na 1.32.

OSVAJANJE AMERIKE

Letos, natančneje, potem ko so Slovenijo kot samostojno državo priznale tudi ZDA, so v tej gospodarski velesili »odkrili« slovenskega palčka in ugotovili, da je treba gospodarske stike močno okrepiti. O uspeli poti po ZDA, pogovorih z vladnimi predstavniki, gospodarstveniki in predstavniki Mednarodne banke in Mednarodnega denarnega sklada sta pretekli mesec poročala že premier Drnovšek in finančni minister Gaspari. Enako zadovoljen se je te dni vrnil s poti po Ameriki tudi Feri Horvat, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije. V ZDA se je pogovarjal s podjetniki, predstavniki raznih finančnih ustanov in gospodarskih vladnih resorjev. S seboj je peljal več direktorjev slovenskih podjetij, predstavnika SKB banke in WTC-ja. Minulo sredo pa se je na Bledu končalo dvodnevno poslovno srečanje ZDA-Slovenija, za katero so v zadnjih dneh pred začetkom kar deževale prijave ameriških gospodarstvenikov.

Odkod tolikšno zanimanje ZDA za Slovenijo in njene gospodarske možnosti, ko pa je zadnja leta poslovno sodelovanje stalno upadalo, finančno pa je lani, zaradi vojne, praktično prenehalo? Dva odgovora sta najverjetnejša: uspešna Drnovškova hvala o stabilizacijskih, zlasti protinflacijskih dosežkih njegove vlade in pa zelo slabe izkušnje ameriških poslovnežev z managerskimi sposobnostmi novopečenih poslovnežev v državah Vzhodne Evrope. Čeprav večina naših poslovnežev še vedno niso pravi poslovneži »tržnega tipa«, pa so v primerjavi s kolegi iz Madžarske, Poljske, Češke za Američane pravo odkritje.

Zato je zanimanje ameriških poslovnih in finančnih krogov za stike s Slovenijo nenadoma tako presenetljivo veliko in njihova pripravljenost sodelovati in pomagati tako pristna. Seveda sta na tej »poti« ameriško-slovenskega gospodarskega sodelovanja vsaj dve veliki oviri: vsi manjkajoči zakoni, ki bi naš sistem v celoti spremenili, pri čemer velja posebej omeniti privatizacijsko zakonodajo; ključ za vlaganja ameriškega kapitala – zdaj dose-

gajo ameriške investicije komajda odstotek vseh tujih vlaganj – pa je sanacija bank in podjetij.

To je bila nekakšna rdeča nit vseh pogovorov – češ, Slovenija je zanimiva, toda... – ki so v grobem prinesli naslednje konkretnejše rezultate: z ameriškim ministrom za trgovino bo Slovenija podpisala sporazume o zaščiti pred dvojnimi obdavčevanjem, zaščiti investicij ter zaščiti industrijske in intelektualne lastnine. Izboljšan bo dosedanj sporazum o uvozu slovenskega tekstila v ZDA (zdaj veljavni sporazum poteče konec leta in je še iz časov bivše Jugoslavije), saj bo ukinjena količinska omejitev. Ministrstvo bo pomagalo pri promociji slovenskega gospodarstva v ZDA tako, da bo prek vladnega sektorja za marketing širilo informacije o Sloveniji.

Agencija za razvoj bo povečala tehnično pomoč. Že zdaj so hodili upokojeni managerji svetovat slovenskim podjetjem, zdaj pa bodo število le-teh povečali. Svetovali bodo, kako izvesti privatizacijo, kako sanirati podjetja in banke, kako varčevati energijo. Trgovinska zbornica bo pomagala pri vzpostavljanju mreže za izmenjavo poslovnih informacij, pri pospeševanju trgovske menjave, pri organiziranju strokovnih konferenc in nastopih slovenskega gospodarstva na specializiranih sejmih v tujini.

Pogovori pri Organizaciji za zavarovanje ameriških investicij v tujini bodo »rodili« sporazum o sodelovanju, kar bo referenca za slovensko gospodarstvo pri ameriških podjetjih. Prihodnje leto pride na obisk ameriška gospodarska delegacija, ki bo proučila možne skupne projekte in jih po-

magala pripraviti. In tako dalje, vseh pogovorov žal ne moremo naštet, omeniti pa velja vsekakor dogovor z EXIM banko (izvozno uvozno banko), s katero zadnja štiri leta ni bilo širšega sodelovanja, kar je tudi vplivalo na pešanje trgovinske menjave z ZDA. Poslej bo ta banka kreditirala srednjeročne posle med obema državama. Prav tako važni so bili tudi pogovori v okviru Svetovne banke za obnovo in razvoj in njenih satelitskih organizacij, katerih polnopravna članica naj bi Slovenija postala sredi novembra. Svetovna banka je pripravljena financirati vsaj dva velika razvojna projekta (bodisi infrastrukturo, kakšen regionalni projekt, izvozne projekte, panožne projekte). Sodelovala bo tudi pri sanaciji bank in podjetij. Njena misija bo v kratkem prišla v Slovenijo in takrat se bodo pogovarjali o vključevanju slovenskih podjetij v mednarodne projekte, ki jih ta banka financira. To bi bilo lahko zelo pomembno za gradbeništvo in projektantske organizacije. In ne nazadnje, banka je pripravljena odpreti kreditno linijo za malo gospodarstvo, ki je v Sloveniji ta hip edina dejavnost, ki ima realne možnosti za odpiranje novih delovnih mest.

Tradicionalno blejsko slovensko-ameriško srečanje poslovnežev se je končalo po zaključku redakcije, zato o rezultatih kaj več drugič. Sredi septembra se bodo začele poslovne konference slovenskega gospodarstva v ZDA.

Če rečemo, da so ZDA letos odkrile Slovenijo ali smemo reči tudi, da se je Slovenija odpravila na osvajalni pohod nad ZDA?

Boris Rugetj

Feri Horvat: Slovenci prihajajo v Ameriko

Oživljanje

Verjetno bo že v prihodnjem mesecu povsem jasno, v kolikšni meri bo mogoče oživiti proizvodnjo in bivši Iskrini Videomatiki iz Pržanja pri Ljubljani, se pravi Iskrini tovarni TV sprejemnikov. Ta je pred skoraj letom dni »padla« med mlinska kolesa stečajnega postopka, okoli 700 zaposlenih pa med varovance Zavoda za zaposlovanje. Tovarna je zdaj naprodaj po delih, najprej stavbe in poslovni prostori, kasneje pa tudi oprema. Stečajni upravitelj je pred dnevi dal ponudbe znanim kupcem za odkup delov tovarne. Kuverte bodo odpirali po prvem novembru, Andrej Cimerman, predsednik SKEI Ljubljane pa meni, da bi bilo mogoče ob najbolj ugodnem izidu oživljanja proizvodnje zaposliti okoli 140 delavcev. Cimerman tudi računa, da bi nekatere proizvodnje, kot so bile za nemški Braun, pa obrat tiskanege vezja in orodjarna (te pravzaprav nikoli niso povsem prenehale delati), lahko zanesljivo obstale oziroma zaživele, nikakor pa ne proizvodnja TV sprejemnikov. Kot potrdilo, da je TV proizvodnja nesmiselno oživljati, je Cimerman dodal podatek, da je evropskim proizvajalcem in trgovcem ostalo okoli 5 milijonov TV sprejemnikov, ki so jih nameravali prodati pred olimpiado...

B. R.

Dr. Emil Rojč

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Podjetniške razvojne zasnove v razvitih državah že od sredine sedemdesetih let ne gradijo več na novih tehnologijah kot osnovnem podbujevalcu razvoja, ampak predvsem na kadrih. To postavlja v ospredje skrb za razvoj človeških potencialov, za uveljavljanje različnih sistemov in metodologij razvoja kadrov ter modelov planiranja karier sodelavcev. Po tej poti je mogoče spodbuditi načrtovanje osebnega strokovnega razvoja do zgornjih meja posameznikove zmognosti. Z načrtovanjem karier je mogoče sodelavcem približati možnosti razvoja njihove poklicne poti in jih usmerjati k delu, v katerem bodo najuspešnejši. Zadovoljstvo pri delu pa je močan vzvod sproščanja človekove ustvarjalnosti.

Vsebina

- I. Podjetništvo in načrtovanje razvoja kadrov
 - Optimalen razvoj sodelavcev
 - Od klasične personalne h kadrovske razvojni družbi
 - Vrednote in pravila podjetniške kulture
 - Ciljna kvalifikacijska struktura podjetja
 - Računalniško spremljanje poklicne poti
- II. Načrtovanje razvoja človeških potencialov kot sestavina strateškega planiranja in razvojnega poslovanja
 - Strateški razvojni načrt podjetja
 - Načrtovanje razvoja sodelavcev
- III. Ugotavljanje potreb po znanju kot kriterij standardov kakovosti – ISO 9001
 - Metodološki postopki in orodja za ugotavljanje potrebnih znanj
 - Pravilnik o ugotavljanju potreb po znanju
- IV. Nekatera načela kadrovske strategije in načrtovanje karier
- V. Elementi sistema razvoja kadrov
- VI. Metodologija načrtovanj karier
 - A. Kaj vsebuje in kdo so njeni nosilci
 - Manj improvizacij in dela s kadri »po posluhu«

Nujne spremembe v stilu vodenja
Kako sodelavce motivirati in stimulirati za načrtovanje karier

B. Metodološke smernice za izdelavo orodij in pripomočkov pri načrtovanju karier
Upoštevati komu je metodološko orodje namenjeno
Zagotoviti multidisciplinarni strokovni pristop
Razviti svetovalno delo
Ocenjevati ustvarjalni potencial sodelavcev
Sodelavce usmerjati
Ocenjevati rezultate usposabljanja
Spremeniti staro strukturo delovnih mest
Izboljšati sistem nagrajevanja in napredovanja

C. Sestavine ustrezne metodologije načrtovanja karier
Kadrovski portfolio
Ocenjevanje delovne uspešnosti in razvojnih možnosti menedžerjev
Letna anketa o poklicnih željah in strokovnih ambicijah sodelavcev
Letni razgovor s sodelavcem
Protokol za evidentiranje »letnega razgovora«
Načrt razvoja vodilnih kadrov
Kadrovska evidenca načrtovanja karier

VII. Priloge

Želja in namen avtorja te brošure sta bila, skrajšati poti iskanja in uveljavljanja novih prijemov v kadrovske dejavnosti naših podjetij. Zato v njej seznanja s konkretnimi metodološkimi pripomočki. Poslovodstva in strokovne kadrovske službe v podjetjih jih bodo skladno s svojo poslovno filozofijo in kadrovske razvojno strategijo lahko prilagodili svojim potrebam in pričakovanjem.

**Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.**

MINUS DESET Odstotkov pozimi

Ta čas, ko prometna policija v Ljubljani vesela ugotavlja, da so prometne nesreče v mednarodnem tednu prometne varnosti, od 5. do 11. oktobra, terjale le eno življenje, teče v Sloveniji tradicionalna akcija preverjanja usposobljenosti vozil za zimske razmere na naših cestah. Te akcije organizira svet za preventivo in vzgojo v prometu dvakrat na leto, spomladi in jeseni, in tokratna bo končana 13. novembra. Letošnja novost je, da se jesensko-zimska akcija usmerja predvsem v preglede tehnične brezhibnosti vozil v specializiranih servisih, prej pa je bilo precej tudi policijskih preverjanj brezhibnosti na cestah. Kot nam je sporočil tajnik omenjenega sveta Bojan Žlender, bo akcija za vozila opel in nissan trajala do 13. novembra, v servisih Avtomerkurja pa za citroene, škode, hyundaije, zastave in marutije pa do konca oktobra. In ker so v spomladanski akciji v Avtotehničnih servisih ugotovili, da so med najpogostejšimi okvarami izrabljene gume, dodajmo k akciji »Minus 10%« še naš droben nasvet šoferjem: marsikje prodajajo nove avtomobilске gume na večobročno plačilo. Pozanimajte se, nova guma je cenejša od razbitega avta in neskončno cenejša od razbite glave.

B. R.

ŠE MANJ BOMO HODILI NA MORJE

Ker so podjetja že doslej imela velike težave in vedno premalo denarja za nakup in vzdrževanje svojih počitniških zmožljivosti, je odlok hrvaške vlade o davkih na vikende in sindikalne počitniške domove še toliko bolj zaskrbljujoč. Bomo Slovenci ostali na tem področju prav kmalu praznih rok?

Vemo namreč, kaj vse se je dogajalo z našimi oziroma nekdanjimi našimi domovi za letni oddih in rekreacijo. Ko je v podjetju močno zaškripalo in je šlo, preprosto povedano, za preživetje, je kaj kmalu prišlo do razprodaj vsega, kar so ljudje prigarali z dolgoletnim trdim delom. V hudi stiski in negotovosti so se v mnogih primerih najprej odpovedali prav objektom za letovanje. Tako smo praviloma iz dneva v dan videli v časopisih mikavne ponudbe za nakup najrazličnejših počitniških zmožljivosti ob morju, v gorah, naravnih zdraviliščih, od Kranjske Gore do Dalmacije.

In sedaj smo precej blizu tega, da bomo prav kmalu še ob preostanek. Če bo namreč obveljala namera naših sosedov, potlej bo prav gotovo prišlo do plaza novih razprodaj. Preprosto zato, ker denarja za visoke davke ne bo kje vzeti. Še

najmanj pa lahko računamo na to, da bomo lahko novo obremenitev vključili v cene in jo prenesli na delavca. Že doslej so bile povprečne cene v povsem povprečnih domovih za navadnega Slovenca previsoke ali, bolje povedano, nedosegljive.

To, da bodo sosedje krepko obdavčili tuje imetje na svoji zemlji, smo kajpak pričakovali. Vse skupaj pa je presenetilo pretiravanje, iz katerega je moč med drugim razbrati tudi to, da na Hrvaškem nismo več zaželeni. Morda pa je zmeta v tem, da sosedje precej precej naše plačilne sposobnosti? Kdo ve. Na dlani je za zdaj le to, da bomo v prihodnje še manj hodili na počitnice, če se ne bo moč dogovoriti za bolj razumne davke.

Te dni smo v uredništvu kar precej vrteli telefon, da bi od lastnikov počitniških domov zvedeli kaj novega. Jožica Mencin, ki je upravnica velikega naselja Počitniške skupnosti Krško v Nerezinah na Malem Lošinju, nam je med drugim povedala:

»Zaenkrat še ne vemo, kaj nas čaka, saj v Narodnih novinah oziroma v Uradnem listu Hrvaške o omenjenih taksah še ni

nilo govora. Kajpak nas skrbi, toda, kot že rečeno, ničesar uradnega in nič dokončno še nimamo v rokah. Tu na Malem Lošinju imamo 400 objektov, vsak pa ima blizu 50 kvadratnih metrov. Če bo tako, kot obetajo najbolj črnogledne napovedi, se močno bojim razprodaj...«

Podobno kot lastniki velikega in zares lepega slovenskega počitniškega naselja v Nerezinah razmišljajo tudi drugi lastniki sindikalnih zmožljivosti za letovanje. Ponekod pa imajo še dodatne skrbi. Na primer delavci, ki so pod okriljem Počitniške skupnosti Murska Sobota zgradili svoje letovišče na severnem obronku Rovinja. Tu so že od pomladi begunci in nikakršnih znakov ni, da bodo lastniki naselja kmalu znova prišli do svojega imetja.

Kaj bo s skoraj novim letoviščem slovenskih železničarjev na Savudrijskem polotoku? Kaj s Pinoto in stotinami in stotinami drugih slovenskih sindikalnih počitniških postojank, ki so v veliki večini primerov onkraj državne meje?

Smo tudi v tem primeru zamudili vlak in se s sosedi pričeli pogovarjati prepozno?

Andrej Ulaga

MARIBOR NA RAZPOTJU (2)

IZGUBLJENA IN NAJDENA PRIHODNOST?

Piše: Tomaž Kšela

Razmere, v katerih sta mariborska in slovenska vlada začeli reševati gospodarsko krizo v Mariboru, se bistveno razlikujejo od razmer v času, ko je kriza konec sedemdesetih let pokazala prve jasnejše znake. Takrat je bilo v Mariboru zaposlenih več kot 95 tisoč delavcev, nezaposlenih okrog 2000, izvoz se je bližal 300 milijonom dolarjev, življenjska raven pa še zavidljivo visoka. Danes je v Mariboru zaposlenih manj kakor 75 tisoč delavcev, število brezposelnih se je povzpelo na 13 tisoč, nekaj tisoč delavcev »doma čaka na delo«, fizični obseg proizvodnje in izvoz sta takorekoč prepolovljena, okoli 150 podjetij ima pogosto blokirane žiro račune, podjetja pesti nelikvidnost, delavci prejema plače v obrokih in neredno, življenjski standard pa je tako padeč, da so ljudje prisiljeni »boriti se za preživetje«.

V Mariboru in njegovem naravnem zaledju se je zaradi dolgotrajne krize začela spreminjati tudi socialna struktura prebivalstva. Iz brezposelnih delavcev se je na vasi začel razvijati sloj nekakšnega »novega vaškega proletariata«, ki na majhnem posestvu ne more preživeti svoje družine, druge perspektive pa danes ne vidi in nima. V Mariboru se naglo povečuje število ljudi, ki potrebujejo socialno podporo – že v lanskem letu je vsaj eno od oblik socialne pomoči prejelo prek 30 tisoč ljudi.

Po ugotovitvah strokovnjakov se zmanjšuje tudi nataliteta, migracije v mesto so se zaustavile, zato postaja Maribor po strukturi prebivalstva »staro mesto«.

Vse to dandanes otežuje prenavo mariborskega gospodarstva, poleg tega pa je treba upoštevati še dejstvo, da so številni delavci in gospodarstveniki »utrjeni« od neuspešnega spopadanja s krizo v minulih desetih letih. V Tovarni avtomobilov, Metalni, Mariborski tekstilni tovarni, TVT »Boris Kidrič« in drugih

podjetjih so imeli v zadnjem desetletju že toliko reorganizacij, predsanacij in sanacij, da jih niti naštetih več ne znajo.

Neuspehi in porazi v spopadih z gospodarsko krizo, ki je v minulih letih Mariborčani brez dodatnega kapitala objektivno sploh niso mogli sami premagati, so omajali medsebojno zaupanje med ljudmi ter zaupanje v lastne sposobnosti in znanje. Za prenavo gospodarstva je Maribor začel potrebovati tudi »pomoč v znanju« pri določanju strategije razvoja in pri integraciji vseh razpoložljivih razvojnih resursov.

V Mariboru so v minulem desetletju domači strokovnjaki in gospodarstveniki naredili več razvojnih študij, med katerimi je bila najbolj celovita »Maribor 2000«. Danes študija ameriških strokovnjakov »SRI International« kaže, da so domači strokovnjaki prišli do številnih tehtnih ugotovitev in dobrih rešitev, vendar pa »zaradi krize zaupanja«, ki je posledica dolgotrajne gospodarske krize,

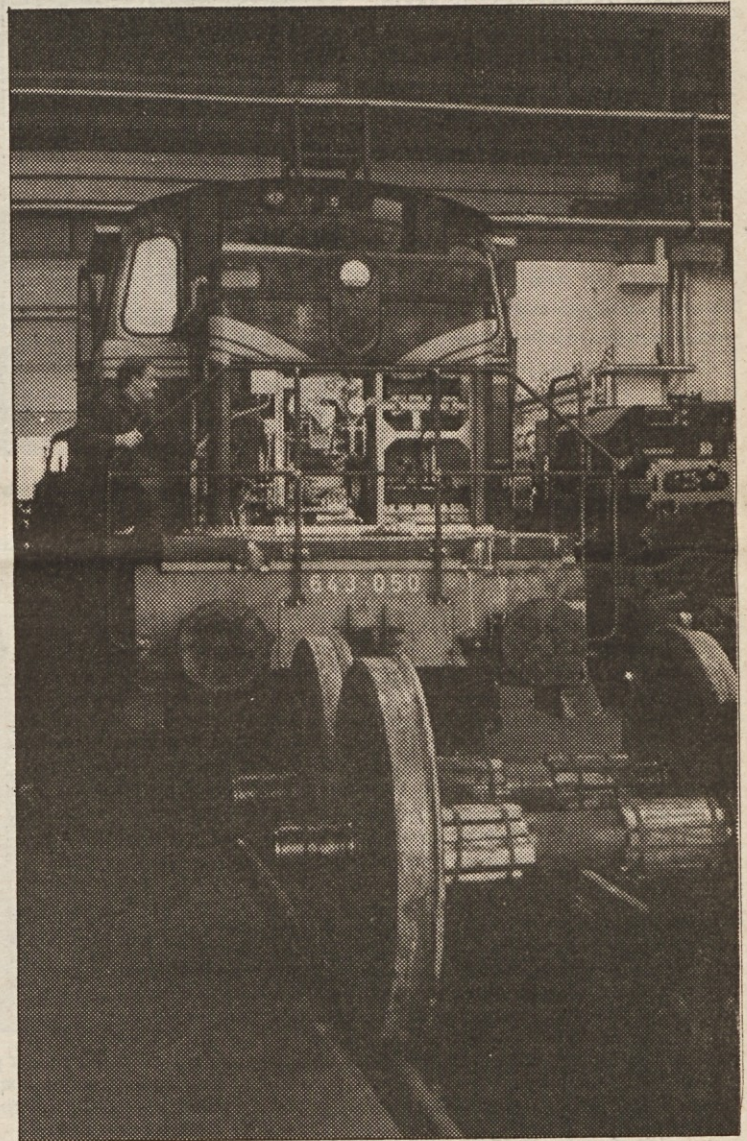
niso uspeli pridobiti ljudi za njihovo uresničevanje.

Slovenska in mariborska vlada sta projekt »Maribor jutri« naročila pri inštitutu »SRI International« iz Standforda v Kaliforniji, ki je skupaj z več kot 1000 domačimi strokovnjaki in gospodarstveniki že opravil prvo fazo projekta – pripravil je celotni načrt »Maribora jutri«.

Nekateri sicer slovenski in mariborski vladi zamerijo, da sta projekt naročila pri tuji raziskovalni ustanovi, češ da so do podobnih ugotovitev prišli pred ameriški domači strokovnjaki. Vendar pa bo projekt mogoče realno ocenjevati samo po njegovih rezultatih – to je po tem, ali bo v naslednjih fazah kljub »krizi zaupanja« uspel združiti vse svoje dejavnike pri uresničevanju enotne strateške razvojne vizije.

Kakorkoli že, s projektom »Maribor jutri« so Mariborčani dobili obširno vizijo razvoja svojega mesta, Sloveniji pa bo ta model – če ga bo Mariboru uspelo uresničiti – lahko rabil za vzorec pri preobrazbi drugih starih industrijskih središč v državi.

Številni Mariborčani, ki jih je dolgotrajna kriza demoralizirala, so izgubili vero v prihodnost Maribora. Ali bodo s projektom »Maribor jutri« zopet našli »izgubljeno prihodnost?« Ali se je s tem iskanjem prihodnosti morda že začela?

Ali se bo težka industrija v Mariboru morala umakniti pred tržno bolj zanimivimi posli?

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Jože Smole: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost bo konec oktobra izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat, predsednik SZDL Slovenije in sedanji poslanec Socialistične stranke v slovenskem parlamentu razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

Kaj med drugim trdi:

- Večstrankarski sistem k nam ni prišel kot strela z jasnega neba.
- Ob božiču 1986 so me mnogi napadli, drugi pa so mi nadeli vzdevek »Božiček«.
- Nobenega urednika nismo imenovali, ne da bi predhodno dobili mnenje novinarskega aktiva.
- Admiral Štok je zaradi mojih domislic na račun omejenosti nekaterih oficirjev takoj telefoniral v Beograd, general Hočevar pa sploh ni hotel sodelovati s predsedstvom Slovenije.
- Teritorialna obramba ni bila od boga dana niti ni nastala šele v letu 1991.
- Neposredne volitve v Sloveniji so bile že 2. aprila 1989.

In kaj razgrinja:

- Kako so mi »izmaknili« Kučanov stenogram s seje predsedstva CK ZKJ, ki ga je nekako izvrtal Igor Bavčar.
- Kako so nastajale politične zveze (stranke) pod dežnikom SZDL
- Kako so mi Srbi očitali, da sem agent CIA in avtor gesla »Srbe na vrbe«

- Kateri beograski Slovenci so najbolj vehementno napadali Slovenijo
 - Zakaj sem izjavil: »Če bomo popustili, me dajte na gavgel!«
 - Poslednji vlak »bratstva in enotnosti« in incidenti
 - Zakaj Srbom ni uspelo organizirati »mitinga resnice« v Ljubljani
 - Moja srečanja s Slobodanom Miloševićem in Borisavom Jovićem
- Knjigo Jožeta Smoleta lahko naročite pri ČZP Enotnost. Prednaročniška cena je 980 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

»ZA OTROKA NAJBOLJŠE«

Ali ste po naključju morda opazili, da smo pravkar preživel »teden otroka«?

Ob podobnih »tednih« ali »dnevih« je bilo včasih vsaj več pompa, če že ni bilo večjih učinkov. Vsaj obvezni uvodniki v medijih so spomnili na določen »problem«. Zdaj imamo demokracijo, imamo svobodne in neodvisne medije, obveznih uvodnikov ni več – žal pa so »problemi« ostali.

Mimogrede rečeno, nekateri bi razne takšne dneve in tedne kar ukini, saj jih smatrajo za nekakšno real-socialistično navlaklo, kar pa ni docela upravičeno, saj podobne akcije večinoma spodbujajo Organizacija združenih narodov; »dnevi«, »tedni« ali celo »leta« so mišljeni kot priložnost za različne konkretne aktivnosti, ki sicer ne spreminjajo sveta, prinesejo pa vendarle marsikakšno praktično korist, npr. pobude za izboljšanje zakonodaje, ustanovitev kakšne organizacije ali skupine, ki se načrtno ukvarja s kakšnim »problemom«, pogosto tudi zbiranje sredstev za kakšne človekoljubne programe itd. No, priznam, da smo pri nas večinoma ostajali vedno pri bolj »načelnih« učinkih: kakšna sestanka, posvetovanje ali kakšna naročen članek na določeno temo. Pa celo to je malce več kot nič. Kajti, če ga hočemo ali če ga nočemo videti, »pro-

blem« je. Problem, ki se mu reče »otroci«, je v Sloveniji ta hip še kako »obstoječ«.

Svoj čas smo ob neki taki priložnosti promovirali geslo »za otroka samo najboljše«.

Žal seveda nismo uspeli dati otrokom najboljšega, mnogim celo ne najpotrebnejšega. Še slabše pa je to, da je otrok, ki o »najboljšem« ne smejo niti sanjati, saj nimajo niti najnujnejšega, v Sloveniji vedno več.

V zadnjih letih smo ničkolkokrat slišali fraze, kot so »viniti je treba družino pomen«, ali »družino je treba uveljaviti kot vrednoto«, ali »javno je treba poudariti, da je pomen družine neprecenljiv« itd. Ni

malo slovenskih političnih strank, ki takšna načela predstavljajo celo kot temeljne kamne svojega političnega programa.

Žal pa moramo ugotoviti, da so tudi te stranke v času, ko so imele škarje in platno v rokah, promovirale gesla, niso pa s politiko, ki so jo vodile, teh gesel z ničimer potrdila. Nobenih ukrepov, ki bi kaj izboljšali položaj družin, ni bilo. Celotno za tako nujno stvar, kot so spodobni otroški dodatki za družine, za katere se ve, da otrok ne morejo niti spodobno prehraniti – npr. družine, kjer so starši nezaposleni ali prejema minimalne plače ali so upokojenci z najnižjimi pokojninami itd. – ni sredstev. Kakšen pomen ima potem klicanje k »večjemu pomenu družine«?

Sociološke raziskave v razvitem svetu ugotavljajo, da socialne krize same po sebi »utrjujejo« družino. Sicer pa za takšno ugotovitev ni potrebna kakšna velika znanost: če so mladi brezposelni, bodo zagotovo dlje ostali v »domaćem gnezdu«; če jim je lastno stanovanje nedosegljivo, bodo mnogi osnovali družino kar v stanovanju staršev itd. V Sloveniji menda še nikomur ni prišlo na misel, da bi raziskal, kako živi npr. tistih 41 tisoč (podatek iz junija 1992) ljudi, mlajših od 26 let, ki brezuspšno iščejo zaposlitev; iz lastne prakse pa najbrž lahko

sodimo, da je podpora staršev zanje prvi in poleg »dela na črno« (ki v mnogih primerih pomeni kar se da brezobzirno izkoriščanje) edini vir obstanka. V sedanjih razmerah slovenske družine pač morajo biti »trdnjše«, če hočejo preživeti. Treba pa bi bilo le videti tudi drugo stran te »trdnosti«. V kriznih obdobjih se povečuje tudi pomen družinske pripadnosti. Povedano bolj preprosto, bogatejše družine, ki imajo več vpliva, več informacij, več formalnih in neformalnih povezav, lahko za svoje otroke bolje poskrbijo; revnejši tako izgubljajo tudi dolgoročno, za naslednjo generacijo. Če ob tem država ne razvije ustreznih mehanizmov, ki do neke mere preprečujejo to »usodno« družinsko določenost, prihaja do obnavljanja revščine. Zdi se, da se v Sloveniji to že dogaja.

Zato nekdanje geslo o najboljšem za otroka vendarle ni bilo tako od muh; poudarjalo je namreč, da sama družinska skrb, četudi najtoplejša, ni dovolj. Nagraditi jo mora politika, ki bo tudi mladim iz revnejših slojev omogočala, da posežejo »po najboljšem«. Zlasti so tu pomembne možnosti šolanja, možnosti izbire poklica in dela v skladu s sposobnostmi, možnost napredovanja po socialni lestvici itd. Zato menim, da bi v trenutnih razmerah mnogo bolj kot na »družinske vrednote« kazalo klicati na dolžnost socialne države – saj Slovenija to menda je!? – da otrokom zagotovijo – ne bom rekla najboljše, ampak vsaj minimalne možnosti za prihodnost.

Marija Cigale

BEDA V SLIKI

Tomačevo pri Ljubljani: Ljubi moj domek, čeprav ves v zaplatah...

Slika: Sašo Bernardi

Kaj pa je tebe treba bilo

Ponosni Slovenci in Slovenke smo se osamasvojili – plebiscit – to je vse lepo, izbrali smo si novo himno Prešernovo Zdravljico, toda ali bi ne bila lepša in bolj primerna Prešernova pesem, Nezakonska mati? Tako premišljam jaz in še mnogo nas, ki pod srcem nosimo novo bitje – pa niti slučajno nisem nezakonska mamica, saj sem srečno poročena že več kot deset let. In tudi ni to moj prvi otrok, Slovenci in Slovenke – rodil se bo še en Slovenec ali Slovenka.

Še nedavno tega je imela nosečnica zdravila brezplačno, sama ne bom imela poročniške, saj zame skrbi mož. Toda boli me, ko gledam poročila in naj bi zmanjšali že pridobljene pravice mater. S tako politiko se ne bo rodilo več otrok, saj moraš biti nor, da v teh časih

imaš otroka. Ali pa otroka neizmerno rad. Pa vsa ljubezen kmalu ne bo več dovolj.

Porod se bliža in treba je pripraviti opremo. Čudim se, da niso ukini se opreme za dojenčka, pa saj je vse mogoče. Nekaj je, za prede dni – potem pa greš v trgovino in gledaš – strmiš. Cene so astronomске, iz izložb pa se smehljajo lepo oblečene lutke, cene so napisane – toda gorje, če jo pogledaš. Lahko se ti stemni pred očmi.

Bitje v meni se premakne, vem, da živiš, veselje se tvojega prihoda, pa čeprav bo hudo.

»Dala sem ti življenje in z očkom bom skrbela, da ti bo lepo.«
V meni pa odmeva verz pesmi, ki sem se jo učila v osnovni šoli;
»Kaj pa je tebe treba bilo...«
Mamica

V VARNO ZATOČIŠČE POKOJNINE

Sedim ondan na malici s tremi intelektualci, pa kot zagrižen Gorenjec zavzeto nosim v usta in se lepo držim bontona, ki pravi, da ni spodobno govoriti s polnimi usti. Gospoda inženirji so razpravljali o večno popularni temi, kako bi po hitrem postopku spokali v penzijo, pa magari z odkupom študijskih let. Odkupom ali nakupom. Čisto vseeno, samo da bi varneje čakali pozna leta svoje večne mladosti. Poslušal sem, kimal in papal. Gospa inženirka Franciška, moji let, bi s tistim nakupom, če se ji ne bi zdelo škoda deviz, privarčevanih na službenih poteh, že prilezla v varno zatočišče penzije ali vsaj v bližino, gospodu inženirju Ivek, mojih let, ne bi niti to pomagalo, medtem ko je bila gospa magistri Olji spričo mladosti, ki jo z apetitom dokaj dobro prikriva, razprava o tej temi vseh bolj z akademskega stališča kot pa s praktičnih izhodišč.

Potem se je zgodilo, kar se je pač moralo zgoditi. Moj krožnik je bil prazen in kruh pojedan, pa sem še jaz posegel v razpravo. Dejal sem, da se mi zdi škoda, da se takšni kampilci, kot so oni trije, ukvarjajo z mislijo, kako bi jo zbrsali v penzijo, ko bi vendarle lahko še izgorevali v ustvarjalnosti, ker podjetje v krizi prav takšne ljudi zdaj najbolj potrebuje. V fabriki jih, kot mirujoče vulkane, ki pa vsak hip vendarle lahko izbruhnejo, že predolgo gledamo. In čakamo na njihove ideje. Gospa magistra je moja misel odobravojoče sprejela, medtem ko je gospa Franciška

menila, da je varnost pač varnost in da danes ni smiselno razmetavati z možnostmi, ki jih ni ravno na pretek. Gospod Ivek ni rekel nobene. Potem smo se razšli.

Le zakaj je bil gospod Ivek tokrat tako tih, se mi je motalo po glavi. Morda je sam pri sebi k študijskim letom prišteval še leta, ki jih je pretolkel skupaj s partijo, ki ga je, kot je sam često rad poudarjal, vzgajala že od šestnajstega leta. S tistimi leti, če bi jih računal kot mesece, dokler je bila njegova vzgojiteljica še živa, bi nabral kar precej let.

In kaj bo z menoj, sem pomislil. Zdaj, ko nam podaljšujejo delovno dobo, mi manjka še nekako 13 let. Usedel sem se za mizo, vzpel prazen list papirja in pričel računati. Če bi mi priznali 3 leta partizansčine za dvojna leta, ko je moj ata v mojih plenih, se pravi z mojo pomočjo, nosil pošto k partizanom pod Jelo-

vico, bi mi to navrglo 6 let. Gremo naprej. 30 polnih let že izgorevam za tobačno industrijo. Izračun mi pokaže: 30 x 365 dni x 30 čikov na dan x 8 minut – za kolikor so zdravniki ugotovili, da vsak čik skrajša življenje, vse to mi je vrglo natanko 2.628.000 minut. Če to število delim s 60, pa dobljeno s 24 in rezultat s 365, ja, potem pride natanko 5 let, pa niti minute več ali manj. Toliko so mi torej dolžni priznati oni iz tobačne industrije, s temi 5 leti pa tako lahko nadoknadim študijska leta, ki sem se jim izognil prav zaradi težav iz matematike. Računal sem naprej. Če odkupim še 16 mesecev vojaščine od leta 61 do 63 v Črni Gori, potem mi zmanjkajo le še 4 meseci, za katere pa vem, da bi mi jih menedžerji v našem podjetju z veseljem podarili, če mi jih zaradi suše v kasi že odkupiti nočejo...

J. P.

30 x 365 x 30 x 8

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Pogosta komplikacija pri ranah – okužba

Rana je nevarna zaradi krvavitve in zaradi možnosti okužbe ali infekcije.

Tokrat si oglejmo navarnosti okužbe ali infekcije. Ker imam nekaj starih knjig o prvi pomoči in o varovanju zdravja, bom najprej prepisal nekaj stavkov iz teh knjig.

Dr. Josip POTRATA je leta 1930 v svoji knjigi ZDRAVJE IN BOLEZEN V DOMAČI HIŠI zapisal takole:

»O okužitvi govorimo tedaj, če je ta ali ona vrsta bakterij ali prazivalic našla svojo pot v naše telo, se tam naselila in začela razmnoževati. Ker je za nastop kužnih bolezni eden prvih pogojev naselitev povzročiteljev v človeškem telesu, moramo v prvi vrsti dognati, na kak način se bolezenske kali iz zunanjega sveta preneso v naš organizem in po katerih poteh prihajajo v notranjost našega telesa.«

Dr. Mavricij RUS, mestni fizik in šef zdravnik reševalne postaje v Ljubljani je v tretji izdaji in pomnoženi izdaji: PRVA POMOČ pri neozgodah in nenadnih obolenjih leta 1941 zapisal:

»Kaj povzročajo gnojenje? Gnojenje povzročajo zelo majhna živa bitja, tako majhna, da jih opazimo le pod drobnogledom ali mikroskopom. Imenujemo jih **kali ali bakterije**. Teh bakterij je povsod dovolj: v zraku, vodi, zemlji in zlasti mnogo v nesnagi. Ako zaidejo bakterije v rano, se rana ne more pričeti celiti zato, ker te kali sproti uničujejo vse to, kar človeško telo samo ustvarja za celjenje rane.«

Prof. dr. Miro DERGANČ je v svojih knjigah OSNOVE PRVE POMOČI ZA VSAKOGAR, ki jih je izdal in založil Rdeči križ Slovenije, leta 1976 zapisal o okužbi ali infekciji takole:

»Ugnezditve ali razmnoževanje bolezenskih klic ali bakterij v rani imenujemo okužitev ali infekcijo rane.

Bakterije ali klice so zelo majhna živa bitja, ki jih ne moremo videti z golim očesom, pač pa z drobnogledom. Velike so nekaj tisočink milimetra. Žive na koži, sluznici ust, dihalnih poti in v črevesju, v raznih vrstah hrane, v vodi, zemlji, v blatu, prahu in gnoju. Najdemo jih tudi na obleki, orodju in stanovanjskih predmetih – torej skoraj povsod.

Kadar se bolezenske klice ali bakterije naselijo v ugodno okolje, ki jim daje obilo hrane ter jih varuje vročine, mraza in sončnih žarkov, se naglo razmnožujejo.

Za bakterije, ki povzročajo vnetje in gnojenje ali celo splošno zastrupitev organizma, je ugodnejše in tudi najbolj hranljivo okolje:

- strjena in tekoča kri ter sokrivca zunaj krvnih žil,
- zmečkano in odmrlo tkivo v ranah (zmečkanina in raztrganina), posebnost v globokih ranah, ki imajo stranske žepe ali mošnjice in rove.

Prof. dr. Ivan KALINŠEK je v svoji NUJNI MEDICINSKI POMOČI krajši in bolj jednat: »Vsaka rana je praviloma, že primarno inficirana, okužena. Predmet, ki je povzročil rano, je vanjo tudi zanesel kužne klice. Ali se bo okužba razvila ali ne, je odvisno od oblike in velikosti rane ter od odpornosti organizma, pa tudi od pravilne prve pomoči.«

POPRAVLJANJE STARIH KRIVIC POVZROČA NOVE

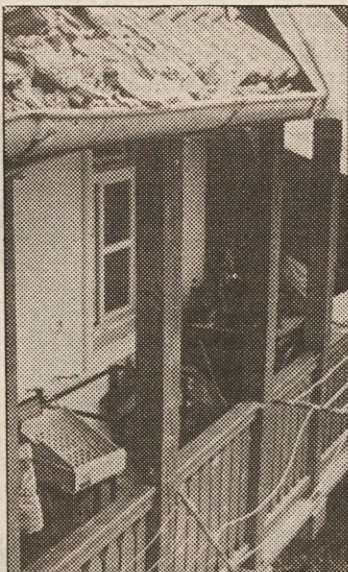
V Delavski enotnosti smo že ob prvih osnutkih zakonov, ki jih je Peterletova vlada pripravila z namenom, da bi povojnim razlaščenjem popravila storjene krivice, opozarjali na nevarnost povzročanja novih, pa se za ta opozorila – razen delavske – ni zmenila nobena stranka. To je razumljivo, saj so posamezni novi zakoni v korist povojnih razlaščenčev (in tudi pridobitnih podjetnikov) godeli posameznikom iz vseh strank.

Eden takšnih zakonov je tudi zdaj veljavni, po hitrem postopku sprejeti stanovanjski zakon, ki je z možnostjo cenene nakupa družbenih stanovanj postavil v (enakopravno) vrsto za nakupe vse imetnike stanovanjske pravice – tako tiste, ki jih je prejšnja oblast že v letih »boljševiškega terorja« z dodelitvijo te pravice podkupila, da niso proti njej prehudo rovarili (in so zdaj v prvih vrstah na novo demokracijo), kot javno rdečo pobarvane. Ko so za ta zakon dvigali roke, niso imeli (zato) nikakršnih moralnih ali pravnih pomislekov; nikogar ni zapekla vest. In tako se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi (kar smo tudi napovedali): stanovanjski zakon je začel pokati po vseh šivih, a kar je glavno – državne blagajne ni napolnil do roba, kot so si obetali njegovi avtorji. Nasprotno: prazna je! V stanovanjski sklad naj bi se do konca letošnjega leta nateklo okrog 4 in pol milijarde tolarjev, z razdelitvijo stanovanjskih kreditov pa je država doslej zbrani denar že porabila. Nekaj denarja si lahko obeta le še po odplačilu dolgov nekaterih podjetij in vra-

čilu stanovanjskih kreditov (doba vračanja je 15 let); a če bi želela graditi nova stanovanja, bo morala, kot vedno, računati na denar davkoplačevalcev. Kakšen smisel je torej imela razprodaja najemnih družbenih stanovanj globoko pod stvarno ceno – je očitno znano le najbolj posvečenim, v tem primeru sestavljalcem zakona. Z zbranim denarjem namreč zdaj ne moremo kriti niti nakupe stanovanj za tiste, ki živijo v stanovanjih razlaščenčev, niti za vse tiste, ki čakajo pred vrati stanovanjskih skupnosti za dodelitev novih solidarnostnih stanovanj. Pessimistične napovedi, da bo samo v Ljubljani zaradi pomanjkanja denarja nad 4 tisoč napovedalca čakalo na solidarnostno stanovanje kar 10 in več let, so se torej uresničile. O tem je hotel nedavno tega na TV spregovoriti ing. Marjan Vidmar, predsednik mestnega sveta, pa ga niso pustili do besede.

Otepanje lastništva

Majhen dotok finančnih sredstev pa ni edina pomanjkljivost zakona. Čeprav na republiškem ministrstvu za okolje trdijo, da je sestava se-

Stanovanjski zakon je začel pokati po vseh šivih

danjih novih lastnikov skladna s sestavo tistih, ki so stanovanja kupili pred uvedbo stanovanjskega zakona, to ne drži. Znani so številni primeri, da so solidarnostno podeljena stanovanja odkupili ljudje, ki do uvedbe zakona zaradi socialne ogroženosti sploh niso plačevali obveznosti stanovanjski skupnosti. Prodaja premičnin (avtomobilov) se je v času kupovanja stanovanj skokovito povečala; zaradi stanovanjskega zakona pa se je povečalo tudi število interesentov za dodelitev slovenskega državljanstva. Sestava novih lastnikov stanovanj je torej veliko bolj »pestra«, kot želijo nekateri prepričati javnost. Ob tem pa se zastavlja vprašanje, kako bodo znali za lastnino ravnanje sedanji lastniki stanovanj, ki jim je prej pomagala država in jim dovolila, da jim ni bilo treba plačevati svojih obveznosti – razumljivo, na račun drugih davkoplačevalcev. In ne nazadnje: zakon naj bi stanovalce dokončno postavil v vlogo lastnikov, te svoje dolžnosti pa se ti že otepa oz. jim to vlogo krni sam zakon.

Novi lastniki namreč še vedno niso pristojni za upravljanje stanovanj. Po stanovanjskem zakonu naj bi namesto doseganjega hišnega sveta obvezno skrbel za stanovanjski objekt upravnik, ta skrba pa bo močno zasoljena, saj gre za profitno dejavnost, medtem ko so hišni sveti vse naloge v zvezi s stanovanjem opravljali v največ primerih brezplačno. Zaradi nerazjasnenih vprašanj v zvezi z uresničevanjem stanovanjskega zakona je že prišlo do prvih sporov na ustavnem sodišču.

Zakaj šele pred volitvami?

Nekaj sporov je v zvezi z lastnino nekdanjih družbenopolitičnih organizacij, pretežni del vlog pa se dotika stanovanj razlaščenčev. Imetniki stanovanjskih pravic, ki živijo v stanovanjih razlaščenčev, namreč zahtevajo enakost s tistimi, ki so v stanovanju podjetja ali občine. V pravnem smislu je ta njihova zahteva zaradi veljavnega zakona o denacionalizaciji neuresničljiva. Nekateri so zato predlagali, da naj bi razlaščenec stanovanje prodal, razliko v ceni pa naj bi krila država. To bi za državo pomenilo strošek (po tržnih cenah stanovanj) v višini 36 milijard tolarjev, in sicer v primeru, če bi se za odkup stanovanja odločilo le 50 odstotkov imetnikov stanovanjske pravice. Tega denarja ni, zato je (za državo) ugodnejše, če se izseli najemnik. Ti najemniki imajo po stanovanjskem zakonu 30 odstotkov odpravnine, 40 odstotkov pocieni kredita pri stanovanjskem skladu in tako lahko »ugodno kupijo novo stanovanje«, pravijo na republiškem ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora.

In če imetnik stanovanjske pravice ne izkoristi ugodnosti in ostane v stanovanju razlaščenca?

Po zakonu razlaščenec nikogar ne more vreči iz stanovanja(?). Razlaščenca so tako zainteresirani za nekakšen usklajen dogovor. Če bi razlaščenec jamčili izpraznjen stanovanj, bi razpadel ekonomski sistem. Na eni strani bi tako imeli nadomestna stanovanja, na drugi strani pa bi bili razlaščenca s praznimi stanovanji.

In koliko je imetnikov stanovanjskih pravic, ki živijo v stanovanjih razlaščenčev?

Gre za približno 26.000 družin, s povprečno tremi družinskimi člani; v starih mestnih jedrih pa v teh stanovanjih živi le po en starejši stanovalec.

Ob krivičnosti stanovanjskega zakona za nekatere (saj je najemnike stanovanj v Sloveniji proti njihovi volji razdelil v dve kategoriji na tiste, ki stanovanja, za katere imajo stanovanjsko pravico, lahko kupijo, in na tiste, ki jih ne morejo kupiti, ker živijo v nacionaliziranih hišah, ki bodo vrnjene lastnikom) so se končno zganili tudi predstavniki socialistične stranke (v vladi) in se zavzeli za to, naj zakon izenači razlike med imetniki stanovanjske pravice. Najemnik, ki je vložil

PER ASPERA AD ASTRA

Smo podjetje za alternativne oblike zaposlovanja in usposabljanja invalidnih oseb. Ustanovljeni smo bili leta 1989 in od takrat dalje kljub težkim gospodarskim razmeram uspešno poslujemo. Po osnovni dejavnosti smo proizvodno podjetje tekstilne stroke. V kolektivu nas je dvajset, polovico kolektiva so sodelavci invalidi. Prispadnost kolektivu, ki se izvaža z izjemno dejavnostjo sodelavcev, je izredno velika, zato kljub zmanjšani storilnosti uspevamo ohranjati človeka vredne finančne in delovne pogoje.

V Republiki Sloveniji je trenutno 50 manjših in večjih invalidskih podjetij različnih strok, ki smo vsa tržno usmerjena v vsakodnevem boju z domačo in tujo konkurenco. Borimo se za vsako prodajno mesto, za vsakega kupca. V želji, da bi združili svoje moči, smo se v mesecu septembru 1992 odločili odpreti prvi prodajni center invalidskih podjetij v Sloveniji. To dolgoletno željo smo pričeli uresničevati 3. 9. 1992.

Uresničili pa smo jo 5. 10. 1992, ko smo odprli vrata prvega skupnega prodajnega centra trinajstih invalidskih podjetij.

V skupnem prodajnem centru invalidskih podjetij ASPERA vam med drugim ponujamo celovit program notranje tekstilne dekorative za opremo poslovnega, gostinskega in bivalnega prostora. Ta program izdelujemo tudi po naročilu in kot vse drugo prodajamo z odlogom plačila in 5-odstotnim popustom.

Posebna ponudba in ugodne cene za

- kovinsko pohištvo, svetila, cvetlična korita
- igrače iz tekstila in lesa, stajice, previjalne mizice
- volno, damsko konfekcijo, športna oblačila
- prte, predpasnike, zaščitne halje in obleke, čistila in čistilna sredstva ter marsikaj drugega

v ASPERI, Bežigrad 11, Ljubljana

SOCIUS

Vsakemu svoje!

Aleksander Bajt, Stojan Pretnar, Gojko Stanič, Peter Glavič in Janko Pučnik objavljajo tekste o lastnjenju družbenega kapitala v državah Vzhodne Evrope in Sloveniji ter o vračanju gozdov cerkvi. Zavzemajo se za priznanje družbenega kapitala le tistim, ki so kapital vlagali in starim nacionalizirancem ter le tistim, ki so ga z delom in ustvarjanjem povečali, to pa so zaposleni in upokojenci.

Knjigo lahko naročite na naslov: SOCIUS, d. d., Linhartova 17, Ljubljana. Cena za izvod je 790 SIT. Možno je plačilo z virmanom na ŽR 50100-601-43918, s pripisom »knjiga« ali po povzetju. Vse dodatne informacije dobite po tel. 061/129-187 ali po telefaksu 061/129-087.

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Dokup pokojninske dobe (III)

Sedaj veljavni zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je bistveno razširil možnost dokupa pokojninske dobe, saj je omogočil, da se s plačilom prispevkov dokupi:

- čas, potreben za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine,
- čas opravljanja samostojne ali druge dejavnosti pred uvedbo obveznega zavarovanja,
- čas rednega in dokončanega študija na višji ali visoki šoli in čas služnja vojaškega roka,
- določeno časovno obdobje z namenom zagotovitve večjih pravic iz pokojninskega zavarovanja.

S tako določbo je bilo omogočeno zgodnejše upokojevanje v obdobju, za katerega je bilo že prej ugotovljeno, da hitro narašča število upokojevcem, prav tako hitro pa pada število zavarovancev. Sprememba razmerja med številom zavarovancev in številom upokojevcem ter med povprečnimi osebnimi dohodki in povprečnimi zneski dajatev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se je pokazala tudi v višini obremenitve s prispevki za to zavarovanje. Tako je v letu 1983 na vsakih 100 din čistega osebnega dohodka zavarovanca prišlo 20 din sredstev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, v letu 1991 pa na vsakih 100 din čistega osebnega dohodka že 46 din prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Čeprav je res, da se višina obremenitve ni povečevala samo zaradi spremenjenega razmerja med številom zavarovancev in upokojevcem, je pa to bistven vzrok, postane hitro jasno, zakaj večina strokovnjakov, ki se ukvarjajo s proučevanjem tega področja, meni, da je dokup pokojninske dobe s posledično zgodnejšim upokojevanjem, ne glede na višino plačanih prispevkov, najdražja oblika reševanja ekonomske krize.

Prispevki, ki jih je potrebno doplačati oziroma plačati za posamezen dokup, so določeni različno. Najugodnejši je dokup študijskih let in let služnja vojaškega roka. V tem primeru se tako prispevek zavarovanca kot tudi prispevek delodajalca določijo od zneska najnižje pokojninske osnove, povečane za davke in prispevke po veljavni povprečni stopnji, ki jo določijo predstojnik republiškega upravnega organa, pristojnega za finance.

Osnova za obračun in plačilo prispevka za dokup časa, ko so upravičenci v Sloveniji kot edini ali glavni poklic pred uvedbo pokojninskega in invalidskega zavarovanja opravljali gospodarsko, kmetijsko, umetniško ali drugo kulturno ali poklicno dejavnost, čas opravljanja del pri sečnji, obdelavi in spravitvi lesa (od 15. 5. 1945 do 31. 12. 1972) in opravljanja vrhunske športne dejavnosti, je enaka znesku povprečne mesečne plače zavarovanca iz koledarskega leta pred vložitvijo zahteve, povečane za odstotek porasta pokojnin do zadnjega dne v mesecu, v katerem je vložena zahteva za vstetje obdobja v zavarovalno dobo.

V drugih primerih je osnova za izračun prispevka izračunana pokojnina, ustrezno pomnožena s koeficientom, ki izraža pričakovano število mesecev uživanja pokojnine oziroma obrokov pokojnine, ki bi jih zavarovanec prejel do roka, s katerim bi pridobil pravico do pokojnine s tekočim zavarovanjem.

Pomembno je, da je zavarovanec dolžan plačati prispevke za dokup zavarovalne dobe v enkratnem znesku, in sicer v roku 15 dni od prejema odločbe o odmeri prispevka.

Skupna izjava

Delegacij Ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije, ki jo je vodil namestnik ministra gospod Franc IMPERL, in Ministrstva za delo, socialno varstvo in družino Republike Hrvaške, ki jo je vodil minister gospod Josip JURAS

Delegaciji sta soglašali, da je v obojestranskem interesu:

1. izmenjati poglede in izkušnje pri oblikovanju nove zakonodaje na področjih socialnega varstva, otroškega varstva in družinske politike;
2. izmenjati informacije o odprtih vprašanjih, s katerimi se srečujejo državljani ene države pri uveljavljanju pravic na območju druge države.

Podlaga za pogovore so bili predlogi Ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije, delegaciji pa sta se dogovorili, da temo pogovorov razširita še z izmenjavo informacij o možnostih in oblikah sodelovanja na področjih invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter zaposlovanja.

Delegaciji sta se dogovorili, da bo nadaljnje sodelovanje med državama na področjih socialnega varstva, otroškega varstva in drugih področij, ki so bila tema pogovorov, potekalo po načelih recipročnosti ob upoštevanju zakonskih ureditev obeh držav.

Delegaciji sta sporazumno ugotovili, da je razrešitev izpostavljenih vprašanj v skupnem interesu obeh držav, zato sta se dogovorili, da bosta vsa ta vprašanja reševali sporazumno in bosta za posamezna področja ustanovili skupne ekspertne skupine.

Predloge za ekspertne skupine z imeni članov bosta ministrstvi izmenjali do 15. novembra.

Delegaciji sta soglasno in z zadovoljstvom ugotovili, da so razgovori potekali v ozračju strpnosti in pripravljenosti za dogovarjanje in razreševanje vseh odprtih vprašanj.

Na Otočcu, 16. oktobra 1992

Franc Imperl
namestnik ministra
za zdravstvo, družino in
socialno varstvo
Republike Slovenije

dr. Josip Juras
minister za delo,
socialno varstvo in
družino
Republike Hrvaške

MATERINSKI

DOM

PRISPEVAJTE ZA
MATERINSKI DOM!

Prispevke lahko nakazete
na žiro račun ZPMS,

Miklošičeva 16, Lj.,
št. 50101-678-45223

s pripisom
»za materinski dom«.
Hvala!

Odbor za materinski dom
pri reviji Otroci in družina,
Miklošičeva 16, Lj.,
tel.: (061) 311 658

Pokroviteljji:
Janez Hacin, Državna
založba Slovenije d.d.,
Cankarjev dom,
Simotisk-Papirus
in vsi, ki se nam boste še
pridruživili!

Kaj počne vodstvo GP Grosuplje z delavci v samskih domovih

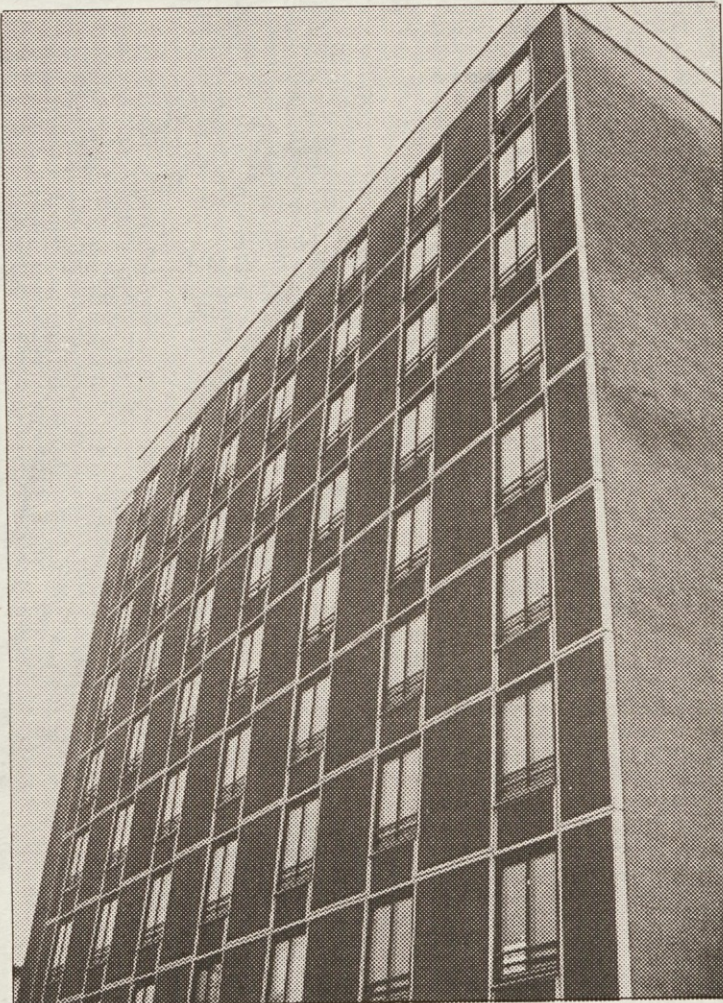
SRAMOTA ZA SLOVENIJO

Omer Zulović: »To, kar delajo z nami, ni človeško!«

O standardu delavcev z juga, ki delajo pri slovenskih gradbenih podjetjih in zvečine živijo v samskih domovih, že doslej nismo mogli pisati v superlativih. Sobica s tremi posteljami in omaro ter toaletnimi prostori, to je ves bivalni standard, ki so si ga lahko privoščili delavci z juga. Kako je v teh okoliščinah lahko potekalo njihovo zasebno življenje, kje so ga preživljali itd., smo doslej v glavnem lahko zvedeli iz časopisnih črnih kronik. Toda tako je bilo nekoč. V starih dobrih časih, bi lahko rekli. Zdaj so časi krutejši...

O tem nas je prepričal telefonski klic iz območnega sindikata v Ljubljani, ki nas je povabil, naj si ogledamo, kaj se dogaja v Samskih domovih Gradbenega podjetja Grosuplje na Topniški 33 v Ljubljani. In res, tam nas je čakal Jože Boben in nam predstavil predsednika sindikata GP Grosuplje Omerja Zulovića.

In tu se začne mizerija neke

ugotovimo, da najemnina že ne more biti razlog za zgubo. Druga stvar pa je seveda zasedenost doma, ki se je s stopnjevanjem vojne v Bosni in Hercegovini vztrajno zmanjševala.

Kakor koli že, GP Grosuplje je za zdaj oddalo ta dom v najem ministrstvu za šolstvo, ki naj bi ga po enem letu odkupilo, kar naj bi bila po mnenju vodilnih v Grosuplju, najboljša rešitev. Tembolj, ker so si v GPG »že pred časom zastavili cilj, da bodo denar, ki je naložen v nedonosne naložbe, kakršna je tudi delavski dom, rekapitalizirali«. Vodstvo ugotavlja, da mnogi nasprotujejo selitvi, ker je »bivalni standard v drugih dveh domovih nižji kot na Topniški, pa tudi zato, ker imajo dom za svojo lastnino, češ da je bil zgrajen iz sklada skupne porabe, in sicer iz dela, ki je bil namenjen za kredite...«

Toda po mnenju vodstva v Grosuplju »prašanje lastništva tudi v tem primeru ni

Čigav je dom na Topniški?

PRIVATIZACIJA PODJETIJ

ZAHTEVAM DELEŽ ZA MINULO DELO

V našo redakcijo je prispelo več zahtevkov (po našem mnenju upravičenih) za priznanje pravic iz minulega dela. Ker so si zahtevki podobni kot jajce jajcu, objavljamo le pismo Elice Lekše. Če je bila slovenska skupščina sposobna sprejeti zakon o denacionalizaciji, na podlagi katerega naj bi postala slovenska cerkev največji veleposestnik v Evropi, sploh ne dvomimo, da ne bi mogla sprejeti tudi ustreznega zakonskega akta, s katerim bi popravili krivice delavkam, kot je Elica Lekše.

Uredništvo

Spoštovani!

Elica Lekše, roj. Podbršček, roj. 18.08.1955 na Drnovem, stanujoča Drnovo 22 p. Leskovec pri Krškem. Po poklicu ind. šivilja, vljudno prosim naslovljenke, da v sodelovanju z ostalimi naslovljenici in Skupščino Republike Slovenije, ugodno rešite moj (oz. naš problem), ki ga navajam spodaj.

Po k končani osnovni šoli sem se takoj zaposlila v Tekstilni tovarni "Labod" Krško leta 1971. V tej tovarni sem opravila šiviljski tečaj in si tako pridobila naziv ind. šivilja, za izdelavo raznih konfekcijskih oblačil. Pri tem podjetju sem delala sedem let. Ko pa sem se poročila in rodila dva otroka sem morala delo v tej tovarni zapustiti, ker otroka nista imela varstva, ker v bližini ni bilo otroškega varstva (vrteca). Ker se z možem plačo ni dalo preživeti sem avgusta leta 1978 pričela delati za podjetje "Marije Videc" Sevnica. Zanj sem šivala 1 leto. Od leta 1979 pa sem pričela delati za podjetje KORA RADEČE, vse do leta 1989. Skupaj 10 let. Od leta 1989 do 1991 leta pa sem delala za podj. ISKRA Šentjernej. Skupaj 2 leti.

Od izdelka sem bila plačana po kosu izdelanega oblačila in od tega tudi plačevala davek na dohodek. Davek sem plačevala tudi na vhodna sredstva, kot so nabava in vzdrževanje strojev in drugih orodij, porabljen toplotno in el. energijo. Pismo sem prisila podjetje "KORA", da bi vsaj nekaj procentov od čistega dohodka odbili od davka, za kritje omenjenih vhodnih stroškov, vendar podjetje ni tega priznalo, zahtevali pa so nabavo dragih strojev "oberlokov in parnih likalnikov".

Ker smo kot šivilje delale na domu prijavljene kot popoldanska obrt, podjetje "JUTRANJKA" in ne "KORA", nista hoteli in ne dovolili, da bi nas zdravstveno in pokojninsko zavarovale, le redkim so to dovolili. Vsem, ki so jim dovolili zdravstveno in pokojninsko se zavarovati, so dobile višjo plačo po kosu izdelka kot me, ki nisimo bile zavarovane.

BiL je sporazum med oblastjo in podjetje, da jim za delavke na domu ni treba plačevati v socialni in pokojninski sklad pač pa so šla ta sredstva za razširjeno reprodukcijo podjetij. K temu smo delavke na domu prispevale. Med njimi tudi jaz.

Ker se pripravljajo zakon o privatizaciji podjetij v katerega sem vložila toliko truda in znoja, smatram, da imam pravico, da se mi iz naslova privatizacije "KORE", prizna zdravstveno in pokojninsko zavarovanje.

Pripominjam še, da so imle delavke v obratih in upravi kolektivni dopust, me delavke pa smo na domu dobile toliko dela, da smo morale delati dobesedno dan in noč, da smo zapolnile proizvodni program, ki je zaradi kolektivnega dopusta izpadel.

Še enkrat vljudno prosim naslovljenke, da nam pomagajo uveljaviti pravice iz minulega dela, da ne bom ostala jaz in moje sodelovalke, na stara leta, materialno popolnoma ugonobljene.

Če hočemo iti v demokratično družbeno ureditev in odpraviti krivice z prejšnjega sistema, potem sem po vseh moralnih normativih tudi jaz upravičena, da se mi popravijo krivice in priznajo pravice minulega dela, kot ustvarjeno statično kapitalno vrednost v omenjenem podjetju.

V naprej prav lepa hvala in prosim za skorajšni odgovor.

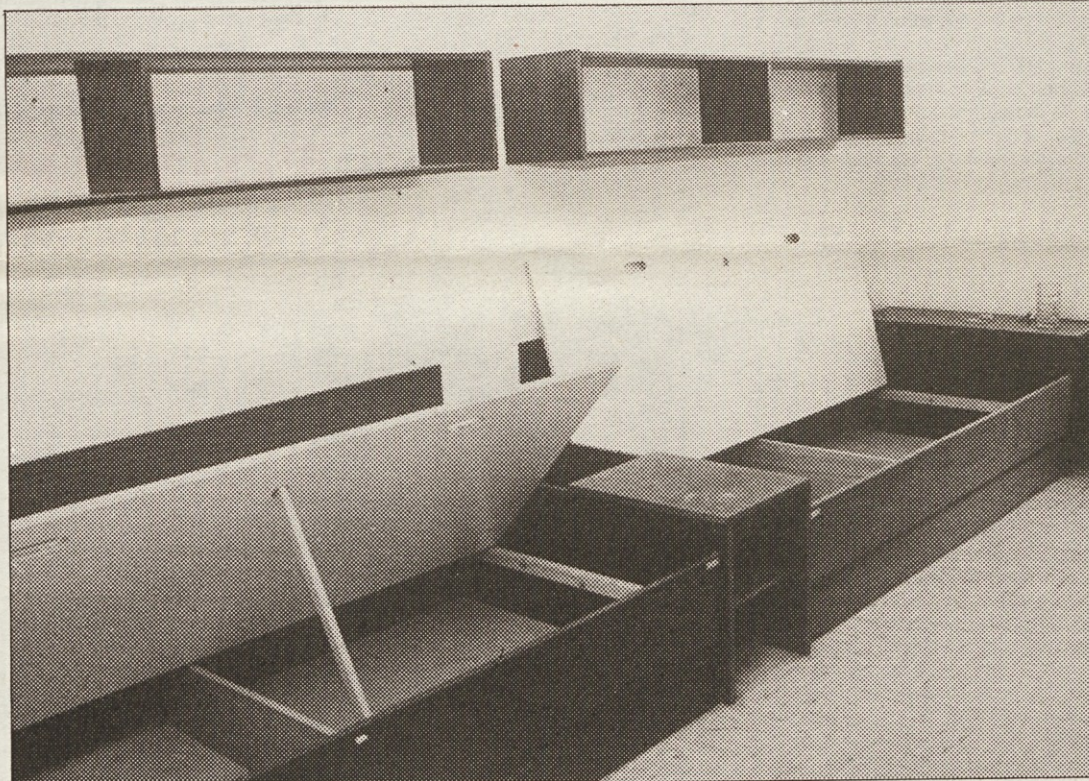
Pridružujemo se zahtevku gospe Dvoršek Mariji od 3.9.1992. in ostalimi delavkam.

Elica Lekše

Elica Lekše

POSILANO PRIPOROČENO:

1. Ministrici za delo in soc. skrbstvo gospe Jožici PUHAR IS LJ.
2. Gospodu Boštjan KOVAČIČU, poslancu ZSD Skupščine R Slovenije Novo mesto
3. Gospodu Francu PIPANU, delegatu Skupščine SI. Sevnica
4. Republiški SSS (gospodu Semuliču) Dalmatinova 4 Ljubljana
5. Gospodu Alojzu OMEJC, preds. sind. usnj. in tekst. industrije Dalmatinova 4 Ljubljana
6. Gospodarska Zbornica RS Slovenija, Slovenska 19 (Titova 19)
7. Gospodu Lukaču, preds. komisije za privatizacijo pri Skupščini R Slovenije
8. Liberalno demokratiški stranki Slovenije
9. Gospodu Lojzetu Peterletu, predsedniku KDS Slovenije
10. Dr. Stanko Brusar poslanec Skupščine RS
11. Dr. Starman Damjan poslanec Skupščine RS
12. Dr. Jože Pučnik - podpredsednik IS Republike Slovenije
13. SSS Občina Krško C. krških žrtev 14

Izpraznjena soba čaka študente. Zdaj sta v njej samo dve postelji...

družbe, ki si je osamosvojena, demokratična in suverena Slovenija sredi Evrope ne bi smela privoščiti. Skratka, v nastanitvenem domu na Topniški 33, kot ga imenujejo v GP Grosuplje, je grmelo. Delavci so z vibracijskimi stroji vrtali luknje v zidove, skozi katere naj bi speljali novo instalacijo, ki bi bodočim stanovalcem doma povečala standard. Sedanji stanovalci, se pravi delavci GP Grosuplje, zvečine iz Bosne in Hercegovine, so se prisiljeni na vrat na nos pobrati iz tega doma. Kako?

Popolnoma preprosto: tisti, ki so slučajno v domu, morajo takoj pobrati svoje stvari in se preseliti na Vojkovo ali Linhartovo, kjer se jih bo nagnetlo v sobah tudi po 5 ali celo 10. Kdor je ta trenutek na delu v Rusiji ali Nemčiji ali celo na domači Pokljuki, tisti sploh ne bo vedel, da se mu je med de-

lovno odsotnostjo spremenil naslov bivališča. Preprosto prinesejo v sobo odejo, jo razgrnejo pred omarico in zmečejo nanjo stvari teh nesrečnikov. Ko bodo ti delavci prišli spat, jim bo vratar povedal, da jih v zaklonišču čakajo njihove stvari ter da se je njihov naslov med njihovo odsotnostjo spremenil.

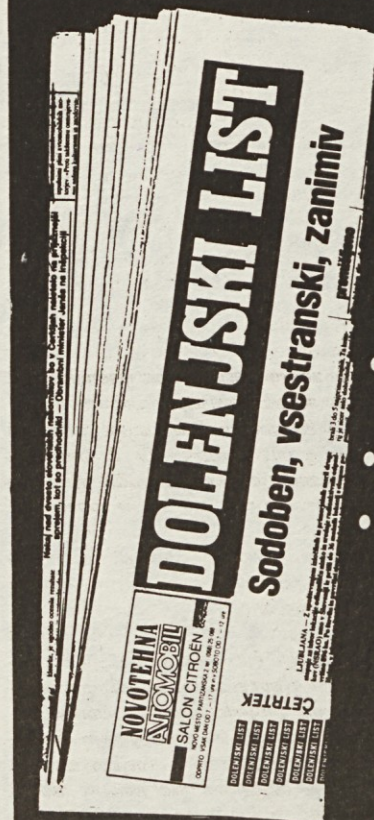
Marjan Zaviršek, direktor podjetja Resta, katerega 100-odstotni lastnik je GP Grosuplje in ki upravlja te domove (natančneje: jih je imelo v najemu), nam je pomolil pod nos Glasilo GP Grosuplje, iz katerega smo zvedeli, da je dom na Topniški GP Grosuplje oddalo v najem ministrstvu za šolstvo. GP Grosuplje je dom, ki ga je imela doslej v najemu Resta, oddalo drugemu najemniku zaradi tega, ker da ni pokrila obratovalnih in fiksnih stroškov. Menda naj bi bila za to kriva preizkušena najemnina in vse slabše zasedene zmogljivosti. No, kar zadeva najemnino, so stvari precej čudne, saj morajo stanovalci plačati 6270 tolarjev. Če to pomnožimo s 3, kolikor je postelj v sobi, kaj hitro lahko

tako preprosto, saj je treba upoštevati, da je bil sklad skupne porabe oblikovan iz dobička in ne iz plač delavcev, zato je dom last GPG.«

Kakorkoli je že bilo, vodstvo GP Grosuplje lahko ima prav ali pa nima. Vsekakor pa je na dlani nekaj: tako kot delajo oni, se z ljudmi ne dela. Če se, ali vsaj v Grosuplju mislijo, da se lahko, potem naj javno pojasnijo, kako je mogoče živeti še v slabših bivalnih razmerah kot so jih imeli delavci že sedaj na Topniški. Po našem mnenju bi moralo biti Slovenijo sram nad tem, kar z delavci GP Grosuplje počne njihovo vodstvo. S takšnimi standardi v odnosih do delavcev pa lahko o Evropi samo sanjamo in prosimo boga, da vanje ne vtakne nosa kakšna mednarodna humanitarna organizacija.

Ivo Kuljaj

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

 Svobodni Sindikati Slovenije

Horoskop

Premalo časa

Ameriški državnik Theodore Roosevelt (rojen 27. oktobra 1858), je bil šestindvajseti predsednik ZDA (1901-1909). Za časa njegovega predsedništvovanja je ameriška vlada vodila zelo aktivno zunanjo politiko. Tako je na primer posredoval v rusko-japonski vojni, kar mu je prineslo tudi Nobelovo nagrado za mir leta 1906. Ko pa je posredoval za mir med drugimi državami v vojni, pa je pošiljal ameriške vojake v razne države Latinske Amerike, kjer so v imenu demokracije zavarovali interese Amerike oziroma kake velike ameriške poslovne družbe. Posledice te imperialne politike se kažejo še danes, ko so mnoge majhne »banana republike« v Srednji Ameriki v bistvu nekakšni moderni fevdi ameriških multinacionalok. V okviru svojih imperialističnih nastopov v Latinski Ameriki je tudi podprl izgradnjo Panamskega prekopa, ki je bil in je še strateškega pomena za Združene države. Pod njegovim predsedništvom pa se je Amerika začela tudi bolj angažirati v Evropi, kjer se je takrat ustvarjala svetovna politika, ker so pač evropske države prek svojih kolonij obvladovale večino svetovne oble. Theodor Roosevelt imamo lahko torej za očeta ameriškega »policijstva« s pomočjo marinskih enot povsod, kjer se to Ameriki zdi potrebno oziroma se ji tako ali drugače splača.

Roosevelta je nekoč med predsedniško kampanjo obiskala neka delegacija. Predsednik jo je sprejel v svojem salonu samo v srajci in z zavijanimi rokavi. Rahlo začudenim članom delegacije je rekel:

»Pogovarjali se bomo v skednju, medtem ko bom delal.«

Pršli so v skedenj, Roosevelt je zagrabil vile, se ozrl naokoli in zaklical:

»Kje pa je seno?«

S skednja je gojil hlapec:

»Oprostite, gospod, res nisem imel časa zmetati dol sena, ki ste ga zmetali gor, ko so bili pri nas tisti iz lowe.«

V tem tednu so se rodili še avstrijski skladatelj Johann Strauss sin, pruski strateg Helmut von Moltke, nizozemski humanist in teolog Erazem Rotterdamski, angleški pomorščak James Cook, italijanski violinist Niccolò Paganini, slovenski pesnik Simon Jenko, francoski revolucionar Georges Danton in ruski pisatelj Ivan S. Turgenjev.

Ko je šef prebral neko pismo bralcev, ki ga je podpisal neki Tone Frantar in v katerem se pritožuje Upravi frizerskega podjetja Ljubljana, čes da ima za branje v salonih na razpolago samo Delo, Dnevnik in Nedeljski

dnevnik, on pa bi rad tudi Slovenca, se je tudi sam globoko zamislil. Po dolgem premisleku je ugotovil, da mu vsi omenjeni časniki – vključno s Slovincem – ne zadoščajo. Zadovoljen bi bil šele, ko bi lahko segel po Komunistu. Ker pa je nekje prebral, da so tega sedanjega prenovitelja ukinili, bi se zadovoljil, če bi frizerska uprava naročila vsaj Delovsko enotnost. S tem bi frizerji pobili dve muhi na mah. Nihče več jim ne bi mogel očitati, da so proti medijski pluralizaciji, pa še kakšen bralec DE, ki bi se sicer šel strič k sosedu na fuš, bi se poslej oglasil pri njih.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Nič boljše

November je »naš« najboljši namočen mesec. Ampak če bo prekosil letošnji oktober, ne vem, kaj se bo zgodilo. Letošnji oktober je že sedaj najbolj namočen v tem stoletju. Do sedaj je v Ljubljani padlo oktobra največ dežja 1852. leta, kar 435mm. Sedem let kasneje je bilo padavin 394, leta 1895 pa 364mm. Potem pa smo že tu. Ampak do konca meseca je še deset dni! In če se bo tako vreme še nadaljevalo... Taki rekordi pa nikomur ne koristijo. S poplavami imamo v Sloveniji slabe izkušnje. Letos se izrek »Oktober je dober« ni ravno izkazal. Res je omilil sušo v Prekmurju in omogočil kolikor toliko normalne pogoje za jesensko setev, marsikje pa se bodo s traktorji pogrezali v blato. Ker je sedaj veliko dežja, se nam obeta huda zima: »Vinotoka deževanje – grudna vetrov divjanje.« Seveda izreka ne smemo razumeti dobesedno. In ker »Vreme vinotoka je aprilu pre-roka«, se nam očito obeta dežavna pomlad! No, spomladi bi enaka količina vode ne povzročila enakih posledic. Aprila jo veliko porabijo že rastline.

Ohladitev v zadnjih dneh je v visokogorju že kar odebella snežno odejo. Ta letos skoraj zagotovo ne bo več izginita. Prvi sneg smo preteklo nedeljo doživeli tudi v nižinah, čeprav le ponekod v Sloveniji. V Ljubljani ni sneg v tem mesecu nič presenetljivega. 26. oktobra 1905. leta ga je bilo kar 36cm! Res pa je, da od leta 1974 v Ljubljani oktobra ni snežilo. Minilo je torej osemnajst let!

Vreme pa se noče in noče spreminiti. Že četrti zaporedni konec tedna ne bo nič prida. Po četrtkovi ohladitvi bo spet zapihal močnejši jugozahodnik, zato bo spet nekoliko topleje. Ampak v Sredozemlju je veliko vlažnega zraka, ki stalno doteka iznad severne in zahodne Evrope. V zahodnih krajih bo že v soboto spet deževalo, pa tudi v osrednjih krajih padavine niso čisto izključene. Suho pa bo na Štajerskem in v Prekmurju. V nedeljo in ponedeljek bo deževalo povsod po Sloveniji, več padavin pa bo v zahodnih krajih. Začetek prihodnjega tedna nam torej ne obeta nič boljšega.

Bizjakov meh

Ivan Bizjak, krščanskodemokratski kandidat za predsednika Republike, je po zmagi na strankinih konvencijah dejal, da »staro vino ni za novi meh«. Da je s tem mislil, kako Milan Kučan ne bi bil po meri nove, demokratične, suverene in kdo ve kakšne še Slovenije, ni treba nikomur posebej razlagati. Res pa je, da je s to primerjavo kandidat Bizjak dokazal vsaj to, da ne ve ničesar o enologiji, kajti glede vina in meha velja predvsem to, da morata biti oba zdrava, nov meh pa še primerno ovinjen. Škoda, da doslej še nobena od številnih zavarovalnic ni ponudila državljanom Slovenije zavarovanja pred norostmi, ki jih klatijo njihovi oblastiljelneži.

Pintarjev dobiček

E. M. Pintar, prebegli poslanec v slovenski skupščini, je že napovedal, na kakšne dobičke od delnic lahko računamo po zakonu o lastninjenju: v podjetjih od 1 do 12-odstotnega, v skladih pa od 3- do 5-odstotnega. Kaj se bo zgodilo v primeru, če bo kdo zabeležil izgubo ali, denimo 25-odstotni dobiček, Pintar ni povedal. Vendar takšne recidivno socialistične prerokbe že vnaprej opozarjajo na varno zlato sredino, kar se je še

posebej pametno izkazalo v slavni JLA. Kdo mu bo že končno enkrat povedal (Pintarju namreč, op. p.), naj gre delat kaj pametnega. Če pa tega ne zna, naj tega vsaj ne počne v slovenski skupščini.

Gošnikova izjava

Vane Gošnik, podpredsednik slovenske skupščine, je na novinarjevo neposredno vprašanje, ali je prav, da se v skupščini goljufa pri glasovanju, odgovoril, da ni čisto jasno, ali je prav ali ni. Kaj takega lahko izjavi samo znameniti Alan S. WINJA iz angleške televizijske nadaljevanke Politik novega kova.

Tomšičeva podrobnost

France Tomšič, šef nekega sindikata, pa se je razjezil, ker ga vodstvo mariborskega TAM Gospodarska vozila menda ni spuščilo v podjetje. Mu je pa lepo pojasnilo, da bi se bilo treba o tem dogovoriti s podjetjem Interfood, ki upravlja jedilnico, v kateri naj bi bil predvideni sestanek. Umanzana podrobnost pač, ki ne bo šla nikoli v glavo revolucionarni logiki tipa France Tomšič. Svočas so imeli komunisti na ključnih sindikalnih mestih svoje ljudi. Pa ni vrag menda zdaj...

Kuli

Humoreska

Miklavževi piškoti

»Na, pa nam bodo spet zavladali ta beli!« je vzklinal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ko se je izza svojega stalnega prostora ob šanku bifeja Bližnja srečanja posebne sorte zazrl skozi okno.

– Kako to mislite, pa saj imamo levosredinsko vlado iz samih preizkušenih liberalnih demokratov in njim podobnih naprednjakov?

»Kar pogledjte skozi okno,« je dejal tovariš Neposredni.

Zunaj so se med dežjem začele gostiti snežinke.

– A to mislite? Sneg! Ha, brez skrbi, tega bo kmalu pobralo...

»Pa saj ne gre toliko za to, ali ga bo pobralo ali ne. Gre nasploh za Slovence. Vsako leto tarnajo, da ni nobene zime, da ni snega. Sneg pa je bel, kar pomeni, da je večina Slovencev pod kožo belih.«

– No, na srečo smo imeli v minulih povojnih letih tako nagel družbeni razvoj, zlasti na področju industrije, da sneg pri nas pravzaprav ni bel. Bel je morda le takrat, ko pade, potem pa postane umazan, lahko bi rekli črn.

»V čem pa je razlika med belim in črnim? To sta le skrajnosti. Belo barvo dobiti tako, da zmešate vse barve barvnega spektra, črno pa tako, da ne zmešate nobene.«

– Fizikalno je tole zame povsem nerazumljivo, ampak z ozirama na to, da se vi kot nekdanji sindikalni aktivist dobro razumete na farbanje, potem vam moram že verjeti. Ampak meni se zdi, da ste belo barvo omenjali v zvezi s političnim prepričanjem?

»Tako je! Pri politiki pa je še manjša razlika med belo in črno barvo. Beli so bili belogardisti, črn pa je kler. Zato je slovenska ljubezen do snega nasploh politično sumljiva.«

– Pa ne, da bi se vam vračali refleksi iz preteklosti? Sicer pa, očitno bi se s snegom strinjali, če bi bil rdeče obarvan?

»Prav imate. Ampak cerkev se najraje izogiba rdeči barvi. Že od nekdaj.«

– O, to pa ni čisto res. Kaj pa velikonočni pirhi? Ali pa tista ljudska, če je konec jeseni nebo zvečer rdeče, pomeni, da Miklavž piškote peče...

»Kdaj je že Miklavž?«

– Šestega decembra, takrat ko bodo volitve...

»Ja, ja. Volilni Miklavževi piškoti so še edino upanje za nas naprednjake.«

Bogo Sajovic

Politik novega kova

Revolucionarno rdečost je spremenil v pobožno gorečnost.

AVTOR: BORUT LEVEC
VISOKA SOLA
VRSTA ZIDARSKEGA ZEBLJA
VINORODNA RASTLINA
PRITOK NILA
IGRALKA RINA

OTOČJE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

DOMAČE ZENSKO IME
MESTNO HRVATSKEM

MESTO V HRVATSKEM PRINCIPALU PERUNKA
AV OZNAKA NISA
RAZTELESEVALEC
LJUBEZENSKO PESNIŠTVO
ČEBELJA TVORBA V PANJU
IGRALEC VALČ
BITKA STARA POVRSINSKA MERA
NEKDANJA VOTLA MERSKA ENOTA
SLIKARICA KOBILICA
FELJSKA BROTINSKI
ANGLESKI PEVEC ANT
NAGRAJNA KRIZANKA
IBENOVA DRAMA

OTČIE MED AMERIKAMA
VSTOPNICA
RADIOAKTIVEN KEMISKI ELEMENT
TILJE ZENSKO IME
ETBIB KRISTAN
ZENSKO IME
VELIKO FNSKO JEZERO
POLJSKO MESTOV SLEZJI
PESNIK SOPOV

GRŠKI BOG VOJNE
SMILJAN ROZMAN
MAKARSKA NESTROKOVNAK

Nagradna križanka št. 43

Rešeno križanko nam pošljite do 3. novembra 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 43
Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 41

ADO, BAKALAR, VRIJ, ARIZONA, TATE, LAT, KAD TO-

MAŽ DOMICELJ, AMI, ARN, AVIA, UTRIPALO, SATEN, GRANITOVO, REM LAK, OE, ARS, IS, KITARA, NSU, KURT, AU, EROT, OKRA, ILA, ANANTAR, MA, BAAL, PAL, LA, SALAM, IV, ESINO, ATA, KATA, TIEPOLO, AMON, OBIR, ECO, NOVA ROMANTIKA, VAS, ATALOS, ALANIN

Iztrebani reševalci nagradne križanke št. 41

1. Marija Štibej, Brezje 35, 64243 Brezje,
2. Marjeta Zaman, Jedinščica 54, 68000 Novo mesto,
3. Saša Logar, Trg V. Vlahoviča 9, 61310 Ribnica
Nagrade bomo poslali po pošti